

OSREDNJA
KNJIZNICA
CELJE

III 94

CINKARNAR



Letnik: XXXVII
December 1992
Številka 4

Poština plačana
pri PTT enoti Celje

GLASILO PODJETJA CINKARNA CELJE - MOZIRJE

Celje - skladišče

D-Per
59/1992



5000000381,4

COBISS o

OSREDNJA KNJ. CELJE



Vse je v ljudeh

Stari svet je razpadel, novi nas sprejema medse. Pa vendar moramo biti zmagovalci. Vse je odvisno od naše trdoživosti, volje in sposobnosti.

Odločilni so ljudje. Tim, ki zna in zmore, ki mu je problem le izziv in rešitev užitek.

S to mislijo se poslavljamo od starega in vstopamo v novo leto, še eno več, še bolj prijazno. Srečno!

Urednica

Varčno in racionalno v leto 1993

Ko smo lani srečno začeli dihati v svobodni in samostojni Sloveniji, smo vedeli, da nas čaka še mnogo neznank, kako bomo živeli in delali v novih okoliščinah. Danes nam je še bolj jasno, da v tem trenutku ni več bivšega jugoslovanskega trga, da je Slovenija za nas zelo malo tržišče in da lahko živimo in preživimo samo, če bomo izvažali vsaj 65 do 70 odstotkov naše proizvodnje. Da bi bil položaj še težji, smo morali nadomestiti velik del trga, ki smo ga izgubili v bivši Nemški demokratični republiki. Z velikim skupnim angažiranjem smo se zaenkrat rešili iz te za nas neprijetne situacije, vendar vsi znaki doma, po Evropi in ostalem svetu kažejo, da se gospodarska recesija še pogloblja in čakajo nas še težji časi. Svetovne cene padajo in tudi domača prodaja, kolikor jo še imamo, se mora že temeljito ravnati po tem, tako da imajo možnost preživeti samo podjetja z dobro organizirano in kakovostno proizvodnjo, ki bodo delala s kar najnižjimi možnimi stroški - z eno besedo racionalno.

Tudi država Slovenija mora za nas, pretežno izvozna podjetja, bolj poskrbeti in regulirati makroekonomske odnose tako, da se končno prekine prelivanje sredstev izvoznikov drugam, in se ti pogoji le prilagodijo čim bolj evropskim.

S strani Cinkarne pa vemo, da nas čakajo časi še večjega načrtovanja in racionalnega dela na vseh področjih našega delovanja.

Vsi vemo, da je bil pred kratkim sprejet lastninski zakon, ki nam daje zeleno luč za lastninsko preoblikovanje in reorganizacijo našega podjetja. Seveda že delamo na pripravah, zaposlene pa bomo o tem delu obveščali in zadeve pripravili tako, da bodo za vse delavce Cinkarne najboljše.

Z velikim zadovoljstvom ugotavljam, da smo v tem najtežjem obdobju delali izredno enotno in usklajeno in zato tudi nismo zašli v težave, ki jih preživljajo že številna podjetja v Sloveniji. Samo podjetje, ki ima danes renome doma in v tujini.

Še vnaprej se bomo trudili, da nam bo tudi v bodočnosti vsaj tako, če ne bolje, kar je tudi moja največja želja za prihodnost.

Ob zaključku leta se celotnemu kolektivu zahvaljujem za sodelovanje v letu 1992, posebno še ožjim sodelavcem, predstavnikom sindikata kakor tudi samoupravnim organom.

Vam in vašim dragim pa želim v letu 1993 mnogo sreče, zdravja in osebnega zadovoljstva.

Marjan PRELEC, dipl. ing.

Katero mesto zaseda Cinkarna med podjetji v Sloveniji!

„Bogovi in reveži“ je bil naslov sestavka, v katerem je Gospodarski vestnik tokrat že 14. leto zapored v sodelovanju s SDK objavil seznam največjih slovenskih podjetij glede na njihov dohodek v letu 1991. Pa še primeren naslov je izbran, saj se v danih pogojih gospodarjenja vsa podjetja gibljejo med eno in drugo skrajnostjo.

Kako jim to v obdobju od enega do drugega zaključka poslovnega leta uspeva, je razvidno iz objavljenih podatkov.

To ni seznam najuspešnejših podjetij, ki je pri nas še težko določljiv, ampak razvrstitev podjetij po istovrstnem kriteriju v določen vrstni red podjetij v Sloveniji.

Kriteriji, ki so bili vzeti za primerjavo in vrstni red posameznega parametra Cinkarne med slovenskimi podjetji:

Leto	Mesto	Dohodek	Indeks	Mesto	Povpre.	Indeks	Mesto	Uporab.	Mesto	Celotni	Indeks
posl.	v tek.	v 000	na pret.	v tek.	število	na pret.	v tek.	post. sred.	post. sred.	prihodek	na pret.
letu	SIT	letu	letu	letu	zaposl.	letu	letu	v 000 SIT	letu	v 000 SIT	letu
1991	35	395.776	146,2	25	1.943	88,8	25	3.916.587	44	2.996.041	188,7
1990	38	270.794	158,6	32	2.188	96,2	30	1.562.689	39	1.587.504	223,0

Primerjalne liste največjih podjetij so poznane povsod v razvitem svetu, samo da je tam dan večji poudarek uspešnosti podjetij in ne toliko višini sredstev, s katerimi podjetja gospodarijo in številu zaposlenih v njih. Ne glede na to pa daje podatek, gledan skozi več let, tudi trend gibanja posameznih podjetij, kjer se ugotavlja, da je za posamezna podjetja zelo različen.

Za naše podjetje so podatki za leto 1991 v vseh parametrih ugodnejši kot leto poprej, saj smo po kriteriju dohodka pridobili tri mesta, kar kaže na to, da smo kljub manjšemu porastu celotnega prihodka in z večjimi uporabljenimi poslovnimi sredstvi gospodarili rentabilno. Čeprav so v obdobju več let na doseganje mest na lestvici let vplivale reorganizacijske spremembe (predvsem v letu

1989 ukinjanje TOZD in prehod na enovita podjetja), lahko ugotovimo, da je bilo za Cinkarno prelomno leto 1990, ko je po kriteriju dohodka na podobni listi zavzemala 8. mesto. Seveda pa je pri tem potrebno upoštevati tudi, da v štirih letih podatek o višini dohodka ni v celoti primerljiv, zaradi menjave obračunskega sistema med posameznimi obdobji. Kljub vsemu pa so podatki v posameznem letu med podjetji primerljivi, ker so veljali za vse enaki kriteriji.

Za Cinkarno je v obdobju štirih let značilno, da je kapitalno zelo intenzivno podjetje, zato so tudi povprečno uporabljena poslovna sredstva najmanj nihala v razvrstitvi in to od 24. mesta v letu 1988 na 32. mesto v letu 1989 in na 25. mesto v letu 1991. Drugače je s celotnim prihodom, kjer je ugotovljen trend padanja od leta 1988 dalje in to od 22. mesta na 44. mesto v letu 1991.

Prav nasprotna gibanja pa so ugotovljena pri zaposlovanju, kjer se je v obdobju od leta 1988 sicer zmanjševalo število zaposlenih, vendar ne tako intenzivno kot ostali parametri, kar nam kažejo podatki, da smo od leta 1988 od 15. mesta po dohodku prišli sicer na 35.

mesto, vendar pa po številu zaposlenih iz 60. mesta pristali celo na 25. mestu.

Na spremembo plasmaja naših izdelkov in s tem na spremembo kazalcev gospodarjenj je imela v letu 1991 najprej vpliv združitve obih Nemčij, nato pa osamosvajanje Slovenije, kar je temeljito spremenilo prej utečene gospodarske tokove. Kljub vsemu pa je v letu 1991 podjetje ujelo korak z ostalimi podjetji v Sloveniji. Ne glede na pretrese, ki so vplivali na gospodarjenje, pa je v našem podjetju bilo prisotno sicer racionalno zaposlovanje, vendar s socialnim pristopom, kar je razvidno iz podatkov drugih podjetij, ki so pri podobnih pogojih veliko hitreje zmanjševala število zaposlenih.

Namen te primerjave ni bilo ugotavljanje, kaj je boljše, ampak samo ugotavljanje mesta podjetja v Sloveniji po istovrstnih kriterijih, kar naj bi bila motivacija za v prihodnje. Ker lahko pričakujemo še druge podobne primerjave, kot so na primer mesto v izvozu in uvozu, bomo lahko takrat dobili celovitejšo sliko, kaj pomeni naše podjetje v slovenskem prostoru.

M.B.

Zdaj gre pa zares!

Certifikacija po ISO 9002

V Cinkarni smo dovolj zgodaj spoznali nujnost pospešenega vključevanja v mednarodne blagovne tokove. Ta usmeritev nam je že daljnega leta 1982 narekovala tudi uvedbo statističnih kontrolnih metod, ki so danes v rabi praktično v vseh proizvodnih dejavnostih. Logično nadaljevanje tega razvoja pri nas je pripeljalo do sklepa, da se lotimo postopne gradnje sistemov kakovosti ter da jih na koncu tudi certificiramo.

Prvi tak projekt je bil zastavljen v maju 1992, in sicer za proizvodnjo titanovega dioksida. Po naravi stvari tangira ta projekt tudi spremljajoče dejavnosti vzdrževanja, energetike, nabave in trženja, kontrole kakovosti, organizacije poslovanja ter urejanje kadrovskih zadev. V času, ki je sledil, smo ustvarili organizacijski okvir za nadaljnje delo in v tem trenutku prehaja projekt v izvedbeno fazo.

Zaradi zahtevnosti in obsežnosti dela je praktično nemogoče, da bi začeli na širši fronti, vendar pa smernice in navodila, ki so bila izdelana za prvi projekt, sproti posredujemo tudi v ostala okolja, da s tem skrajšamo mrtvi tek na čim manjšo možno mero.

Da poudarim svojo osebno zavzetost za uspeh omejenih akcij, dajem sledečo temeljno izjavo o politiki kakovosti CINKARNE CELJE:

Osnovni dejavnik naše poslovne uspešnosti je visok delež izvoza naših proizvodov. Dosežene tržne pozicije pa bomo lahko branili in jih širili le pod pogojem, da nudimo našim odjemalcem moderne in zanesljive izdelke po konkurenčnih cenah.

Zato moramo s politiko kakovosti zajeti vse poslovne funkcije, ki vplivajo na kakovost in produktivnost dela, na tržno prilagodljivost ter stroške proizvodnje, stalna naloga vodstva pa je, da pri slehernem sodelavcu razvija osveščenost glede nujnosti izvajanja te politike. Ključni oblikovalci mišljenja v podjetju morajo nujno opraviti miselni preskok, vodstvo pa jim mora omogočiti, da osvojijo potrebno aktualno znanje.

Načela, ki jih v naši politiki kakovosti še posebej izpostavljamo, so naslednja:

1. Izboljševanje kakovosti mora biti nenehen proces, ki ga načrtujemo, sistematično izvajamo in stalno spremljamo;
2. Za pravilno orientacijo moramo dobro poznati zmogljivosti naših konkurentov;
3. Za uspešen tržni nastop je servis neizogibno potreben;
4. Pomembne zunanje in notranje dobavitelje blaga in storitev moramo maksimalno podrediti naši politiki kakovosti;
5. Šolanju in izpopolnjevanju je treba posvečati največjo pozornost.

V CINKARNI CELJE skrbi za podporo in koordinacijo vseh aktivitet za kakovost projektna skupina pod mojim osebnim vodstvom.

Marjan PRELEC, dipl. ing.
generalni direktor

Problem kakovosti je v ljudeh

Kakovost je izraz, ki ima vse večji pomen, vendar pa njegovo uveljavljanje ne poteka tako, kot bi si želeli. Ljudje so prepričani, da je problem v tehnikah dela, zato se največ poudarka daje prav tem razsežnostim kakovosti. To je tudi razlog, da je večina dejavnosti za izboljšanje kakovosti usmerjena k raznim hitrim, celo nedorečenim metodam, ki pa na koncu pogosto vodijo k razočaranju. Pričakovanja žal običajno niso uredničkana, saj je veliko težje postati dober, kot to mislijo posamezniki. Spremeniti bo treba torej miselnost, saj mora postati kakovost last prve osebe ednine. Torej: jaz sem tisti, ki moram nekaj spremeniti, narediti za izboljšanje rezultatov svojega dela.

Kakovost je bila v minulem obdobju na Zahodu zaradi hude in zdrave konkurence preživetvenega pomena, tekmovanje je bilo prisotno tako med podjetji kot med posamezniki. Konkurenčnost je zahtevala, da je vsak dal od sebe največ in najboljše, če je hotel obstati. Ljudje so dosledno izpolnjevali zahteve, izboljšave so uvajali sistematično, kontrola je primerjala dejansko stanje z zahtevanim, beležila rezultate, te pa posredovala odgovornim, ki so nato izvajali kolektivne akcije. Tak pristop je zahteval planirane dejavnosti, predvsem dokončan razvoj izdelka, dokumentacije in postopkov, kar je posamezniku onemogočilo vsako improvizacijo, ki je pri nas tako pogosta.

Splošno pomanjkanje napredka na področju kakovosti pripisujem ključnim oblikovalcem mišljenja, ki niso mogli razumeti o čem se govori, ko se pogovarja o zagotavljanju kakovosti, saj se tega niso nikoli učili. Pride namreč čas, ko s starimi teorijami in načini razmišljanja preprosto ne moremo več razložiti nekaterih pojavov in ko novih odkritij ni mogoče vključiti v stare teorije. Takrat je potreben preskok, ki zahteva izobraževanje za dopolnitev znanja. Takšni preskoki ne potekajo mirno, spremlja jih zmeda in ogorčenje ter nasprotovanje privržencev zastarele miselnosti.

V nasprotju s prizadevanji na Zahodu pa v državah vzhodnega bloka in tudi pri nas gospodarstvo v letih po vojni ni spodbujalo prizadevanj za kakovost. Z distribucijo izdelkov je sistem preprečil vsako konkurenco, saj je tržišče sprejelo vse izdelke. Proizvajalcem se ni bilo potrebno truditi za boljšo kakovost, saj so vse prodali

še vroče". Ker kakovost ni bila preživetvenega pomena, ni bilo zdravega tekmovanja med posamezniki, ni se bilo treba izobraževati in izboljševati. Posledice pa čutimo danes, ko z grozo opazamo, da naših izdelkov nihče ne mara ali pa jih kupi za smešno nizko ceno. Tako so naši izdelki na Zahodu celo 30 do 50 odstotkov cenejši od enakih zahodnih, ker smo si pač ustvarili tak imidž. Posledica minule vzgoje je napačno razumevanje ali sploh nerazumevanje kakovosti, kar povzroča nizko stopnjo kakovosti naših izdelkov. Tako so v tovarnah dejavnosti usmerjene predvsem nazaj, to je v reševanje problemov, popraviljanje, delavo, torej ponovno opravljanje že opravljenega dela, za katero ne bomo dobili nikakršnega plačila, podjetje pa to drago stane.

Razlog za popravila in obračanje v preteklost je tudi v tem, da so nas od mladih nog učili, naj se sprijaznimo z dejstvom, da stvari ne morejo iti ves čas tako, kot je treba. Toda dejstvo, da gre v vsakdanjem življenju veliko reči narobe, še ne pomeni, da tako tudi mora biti. Do mnogih nepravilnosti pride preprosto zato, ker pričakujemo, da se bodo pojavile. To pričakovanje postane takšna rutina, da ljudje zapravljajo svoj čas za to, da se učijo popravljati namesto preprečevati.

Nikoli ni dovolj časa, da bi stvar naredili tako kot je treba, toda vedno je dovolj časa, da to naredimo vsaj še enkrat.

Da bi tako miselnost začeli sploh spreminjati, je potrebno izobraževanje. Brezupno je poskušati prepričevati ljudi,

naj izboljšajo kakovost svojega dela, če tega ne razumejo. Zgodovinsko pogojeno miselnost je treba spreminjati na resen in metodičen način. Znebiti se moramo dvojnih meril, enega za lastno delo in drugega, po katerem sodimo druge. Saj poznamo znan stavek, ko želimo v domačem podjetju kupiti zase nek izdelek: „Naj bo izbrano, saj je zame“.

Neustrezno izobraževanje na srednjih in visokih šolah ne nudi ustreznega znanja, zato si poglede na kakovost izdelava vsak sam na podlagi lastne sposobnosti, področja delovanja, lastnih stališč in odnosa, zato ne moremo pričakovati, da bodo vsi ljudje razumeli zahteve na enak način. S pomočjo izobraževanja se pridobi znanje ali banko podatkov,

ki je vir razumevanja različnih zahtev in razumevanja svoje vloge v sistemu. Pri tem se miselni proces usmeri k praktičnim in uporabnim rešitvam, pridobi pa se pozitiven odnos do kakovosti. Za proces izobraževanja za kakovost bi bilo pravilno, da bi se prilagodil najprej kulturi naroda na nacionalni ravni. Ker tega v bližnji prihodnosti ne moremo pričakovati, pa naj bi podjetja sama začela s širokim šolanjem ljudi.

Torej uspeh izboljšanja kakovosti ni odvisen od posebnih sposobnosti, ki jih imajo eksperti za kakovost. Odvisen je od izobrazbe in kulturne ravni posameznikov in celote. Organizacija nam nudi udeležbo pri pouku in svetovanju, kar nam je samo v pomoč, kakovostno pa moramo delati sami.

J. Žnidaršič

Nacionalni projekt kakovosti

Uporaba standardov serije ISO 9000 je povzročila pri nas veliko premikov. Nekaj ljudi je začutilo tudi zaslužek. Zato se ponuja ogromno novih svetovalcev (z izkušnjami ali brez), izobraževalnih organizacij, literature, kaset, diskov. Podeljujejo se tudi znaki SQ (Slovenian Quality) v okviru kranjskega sejma. Izvajajo se tudi mnogi republiški projekti o kakovosti: „Identiteta Republike Slovenije“, Evropska in mednarodna kompatibilnost Slovenije na področjih preskušanja in certificiranja, Projekt kvalitete, Projekt kakovosti v Republiki Sloveniji in morda še kaj. Zaradi evforije je nastala že kar zmeda. Da bi bil izkoristek teh aktivnosti v smislu kakovosti optimalen, se pripravlja NP-KRS. Osnutek tega projekta bo v skupščini predlagan že v začetku leta 1993. NPKRS naj bi ciljno usmerjal vse, ki se ukvarjajo s kakovostjo.

Vodja projekta NPKRS je Mitja Borko. Izbral je okrog 70 ljudi, ki se na kakršenkoli način ukvarjajo s kakovostjo (to ni zaprt krog). Da je o njihovem odnosu, razmišljanju, delu zve-

del čim več, je organiziral posvet v Grimščah pri Bledu. To je bil sestanek preko mreže osebnih računalnikov. Programi za vodenje takih posvetov so bili kupljeni v ZDA. To je izredno zanimiv način posvetovanja. Računalnik udeleženca vodi in usmerja njegovo razmišljanje, to razmišljanje udeleženec na čim krajši način vpisuje v računalnik. To pomeni, da so vsi udeleženci ves čas posveta skrajno delavni in pišejo le zgoščene misli. Nikjer ni nepotrebnega leporečja. Program je narejen izredno, saj iz udeleženca posveta „posrka“ izredno veliko misli in idej. Iz take množice idej se torej lahko rodi dober projekt. Udeleženci posveta so bili zelo različnih strok: od delavcev v turizmu, znanosti, zdravstvu, zbornicah, prometu, industriji,...

Nastajanje NPKRS ni slabo zastavljeno in upamo, da bo takšno tudi nadaljevanje. Zaželimo temu projektu „srečno pot“, saj je lahko njegov uspeh tudi nam v pomoč.

Mija Marin, dipl. ing.

Investiranje v kakovost ni strošek, nasprotno investiranje v kakovost je zanesljiva naložba.

Domači dosežek

Projektiranje in izdelava laboratorijske peči za kalciniranje TiO_2

Pomembna pridobitev za Cinkarno v letu 1992, je rotacijska peč za kalciniranje titanovega dioksida v laboratorijemskem merilu.

Naprava je trenutno v zagonu oziroma poskusno obratuje. Kalcinacijska peč se bo uporabljala za različne namene pri proizvodnji titanovega dioksida, in sicer:

- za medfazno kontrolo
- odkrivanje napak v proizvodnji
- za razvoj in raziskave (testiranje dodatkov, novi produkti).

Laboratorijska rotacijska peč s stekleno (kvarčno) retorto obratuje šaržno v temperaturnem območju do $1200^{\circ}C$. Naprava oziroma proces kalcinacije se vodi in nadzira s pomočjo mikroprocesorskega sistema oziroma z osebnim računalnikom. Projektiranje in izdelava takšne naprave je tehnično precej zahtevna. Pri izvajanju projekta je bilo potrebno združiti znanje z različnih področij (tehnologije kalciniranja TiO_2 , kemijskega inženirstva, strojništva, merilno-regulacijske tehnike in računal-

niške avtomatizacije procesov).

Projektiranje in izdelava peči je potekalo v sodelovanju sodelavcev PE Vzdrževanja in Razvojnne službe. Jedro projektne skupine so sestavljali: mag. P. Blagotinšek, Z. Veber in E. Zgoznik.

Montažo peči so izvedli vzdrževalci OVO Kemije Celje, ki so svoje delo dobro opravili.

Pomembno je tudi, da so bili stroški izvedbe projekta kar za polovico nižji od stroškov, ki bi jih imeli, če bi napravo kupili v tujini.

Pred vami je dokaz, da je možno tudi doma načrtovati in izdelati tehnično zahtevnejše naprave na osnovi lastnega znanja. Moramo pa poudariti, da to še ni dovolj, če ni prave organizacije, podpore ter zaupanja s strani vodstva. Pri izvajanju tega projekta ni bilo problemov, s strani vodstva poslovnih enot TiO_2 , Vzdrževanja in Razvojnne službe.

Koristno bi bilo pridobljeno znanje uporabiti in ponuditi potencialnim uporabnikom oz. kupcem, ki imajo podobne zahteve po takšnih napravah. mag. Pavle Blagotinšek

Inšpekcija na deponiji

Služba družbenega knjigovodstva Celje je opravila inšpekcijski pregled finančno-materialnega poslovanja gradnje deponije „Za Travnikom“. Pregled je bil opravljen na zahtevo „Zbora občin“ Skupščine

RS (na poslansko vprašanje). Delegati delavskega sveta Cinkarne so sprejeli informacijo o tem pregledu, s katerim se ugotavlja, da je Cinkarna poslovala zakonito.

Približevanje kakovosti v TiO_2

Strategija izvajanja modernizacije (avtomatizacije) proizvodnje titanovega dioksida v Cinkarni že nekaj časa poteka po določeni metodologiji dela, ki smo jo postavili skupaj z Institutom Jožef Stefan. Takšen način dela je do danes prinesel zelo dobre rezultate na aplikacijah, ki so narejene v proizvodnji Titanovega dioksida.

Če so se s prvo aplikacijo na procesu kristalizacije v Titanovem dioksidu postavile osnove strategije dela, se je pravilnost načina dela v polni meri pokazala na izvedenem projektu avtomatizacije kemične šaržne obdelave ter v tem trenutku pri izvajanju projekta avtomatizacije pigmentacije v Titanovem dioksidu. Strategija dela temelji na naslednjih postavkah:

- izbrana ekipa tehnologov, avtomatikov in merilcev s strani uporabnika
- tesna navezava pri izvajanju projekta z Institutom, fakulteto in podizvajalci del
- postavljeni idejni cilji in rešitve modernizacije proizvodnje
- natančno izbrana konfiguracija sistema za vodenje procesov
- zahteva po kompletni dokumentaciji in rešitvah po končanem projektu s strani uporabnika.

Opisno poteka strategija dela na naslednji način:

Zahteve in cilje avtomatskega vodenja proizvodnje postavijo tehnologi na osnovi poznavanja tehnologije in izkušeni operaterjev. V tej fazi se izdela dokument tehnološke specifikacije procesa. Avtomatiki, merilci na osnovi podanih ciljev postavijo osnovne tehnične rešitve. V tej fazi se oblikuje popis merilne opreme in načrt ožičenja.

Že v prvi fazi projekta s tehnologiji sodeluje izvajalec del - Institut kot glavni suport za izdelavo celotne organizacije dela, razgradi cilje tehnologov v dokument funkcionalne specifikacije vodenja.

V tej fazi projekta se skupno s tehnologiji izvaja zaključno testiranje sistema, in sicer glede na logično pravilno delovanje (Hardwarski testi) in glede pravilnosti izvajanja vseh predvidenih funkcij sistema (tehnološke zahteve).

Posamezne konkretne naloge po skupinah so: Tehnologi postavijo cilje tehnološkega vodenja in funkcije sistema, ki jih mora sistem vsebovati ter pripravijo dokument tehnološke specifikacije procesa. V tem dokumentu je kratek opis tehnologije enoumno postavljene zahteve in delovanje tehnologije ter popis potrebnih merilnih signalov.

Merilci na podlagi popisa izberejo ustrezno merilno opremo, konfigurirajo ustrezne regulacijske kroge, izvedejo ožičenje od procesa do merilne omare, izvedejo montažo programskega krmilnika ter testirajo pravilnost delovanja hardwarske opreme v celoti. V tej fazi se naredi

dokument ožičenja (merilna shema) v merilni omari, načrt priključitve programskega krmilnika in načrt morebitnih regulacij.

Avtomatiki izvajajo dve aktivnosti projekta. Izdelava funkcionalnih specifikacij in kodiranje (programiranje) programskega krmilnika na osnovi funkcionalnih specifikacij. Dokument funkcionalne specifikacije vsebuje vse funkcijske rešitve sistema za vodenje na osnovi tehnoloških zahtev ter vso kompleksno organizacijo programskega delovanja tako imenovanega avtomata. V dokumentu morajo biti izvedene vse rešitve delovanja sistema za vodenje.

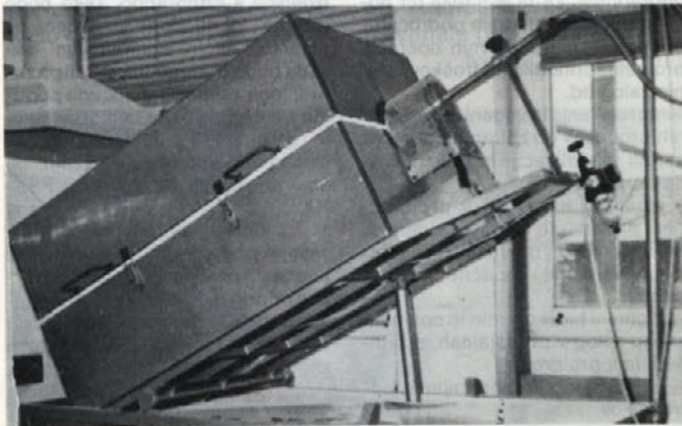
Dokument, programski listing krmilnika, je kodiran program, napisan na osnovi funkcionalnih specifikacij. Vsebinska programa realizira komunikacijo med nadzornim sistemom - industrijski PC in osnovnim nivojem PLK (programski krmilnik), obdelavo vseh analognih in digitalnih signalov iz procesa, krmiljenje ventilov, črpalk..., signalizacijo stanja in izvajanje posameznih postopkov tehnološkega procesa. Institut in podizvajalec Inea sta v bistvu soizvajalca in koordinatorja dela v vseh segmentih aktivnosti projekta. Jasno pa je, da se vse funkcije prepletajo med izvajalskimi ekipami.

Po koncu projekta oziroma testnem zagonu na procesu je bistveno dejstvo, da je narejena vsa dokumentacija, ki služi za dobro razumevanje delovanja samega sistema in njegovih funkcij, vzdrževanje ob takšni dokumentaciji ali morebitne kasnejše modifikacije sistema niso več kritične.

Pomembno je tudi dejstvo, da so prejšnji projekt, avtomatizacija kemične šaržne obdelave, v celoti izvajali zunanji sodelavci ob pomoči CC, projekt pigmentacija, ki se izvaja v tem trenutku, pa izvajamo sami po enaki metodologiji dela! Institut in Inea izvajata samo nadzor nad opravljenim delom. S tem bistveno zmanjšujemo stroške modernizacije TiO_2 . Več informacij o tem projektu bom navedel v naslednji številki našega glasila.

Osebnostno menim, da osvojena metodologija dela modernizacije proizvodnje TiO_2 kot segment ostalih aktivnosti v C močno prispeva k približevanju cilja „urejene tovarne“ v smislu ISO 9000.

mag. Dejan Ketiš



Martin Majer izvaja poskus kalcinacije titanovega dioksida

Blagovna znamka na naših izdelkih

Blagovna znamka je znak, uporabljen v gospodarskem prostoru, da bi se blago enega proizvajalca ločilo od enake ali podobne vrste blaga drugega proizvajalca.

Kot znamka se lahko zavaruje vsak znak, ki je primeren za ločevanje blaga oziroma storitev v gospodarskem prometu. Tako je znak lahko v obliki besede, slike, risbe, izraza, šifre, barv, vinjete, kombinacije znakov, kombinacije barv, itd. Kot znak pa se ne more zavarovati štampiljka oziroma pečat.

Enak ali podoben znak lahko uporablja tudi drugo podjetje, vendar za drugo vrsto proizvodov oziroma storitev. Združenja lahko zaščitijo kolektivno znamko, ki jo lahko uporablja več podjetij.

Trajanje blagovne znamke časovno ni omejeno, če se ta uporablja. V primeru, da se znamka ne uporablja več kot pet let, se le-ta po predhodni vlogi zainteresirane firme razveljavi.

V Cinkarni smo v preteklih letih prijavili blagovne znamke za naslednje proizvode:

- Nivedur
- Vezur
- Viadur
- Vilaplan
- Diva
- Cupramix in
- Silko.

V novembru letos smo v okviru sodelovanja treh služb: Razvojnne, Pravne in DE Marketinga - Tržne priprave pripravili pet novih prijav za priznanje blagovne znamke, in sicer za naslednje proizvode:

- Purpen
- Pepelin
- Omalt
- Ekolak in
- Kemolit.

Prijava blagovne znamke se

opravi na zato posebej pripravljene obrazci, v katerega je potrebno vpisati vse osnovne podatke o prijavitelju (firma, sedež in vrsta dejavnosti) ter navesti obliko znamke (blagovna ali storitvena). Prijavi je potrebno priložiti še seznam vseh vrst blaga po Mednarodni klasifikaciji blaga in storitev, za katere se želi znak registrirati.

Blagovna znamka ima za prijavitelja celo vrsto pomembnih funkcij. Naštajmo samo nekatere:

- omogoča razlikovanje izdelka glede na poreklo
- omogoča zaščito določenih dosežkov v proizvodnji
- propagandna funkcija
- pomaga pri vzpostavljanju neposredne povezave med proizvajalcem in porabnikom
- jamči za originalnost izdelka
- predstavlja simbol kakovosti
- pri proizvajalcu spodbuja interes za izboljšanje proizvodnje, spremljanje dosežkov tehničnega napredka, zlasti inovacij izdelkov in tehnologije
- lahko ima precejšen psihološki vpliv na kupce, itd.

Registracija blagovne znamke sicer ni obvezna, vendar pa je za podjetje zelo pomembna, saj je poleg že naštetih funkcij njena pomembna naloga tudi ta, da se z njo zavaruje pred zlorabami in ostalimi aktivnostmi konkurenta, ki so v sodobnem trženju vse pogostejše. Uspešna blagovna znamka, ki si na trgu ustvari dober image, lahko pomembno vpliva na uspešnost podjetja kot celote, saj skozi njo porabniki pridobivajo boljši vtis o firmi in ostalih njenih izdelkih, kar le-tej pripomore pri prehajanju v višji cenovni razred.

Bojana Mastnak

jih lahko uporabljamo in z njimi manipuliramo brez dvomja in brez verjetnosti zamenjave z drugimi proizvodi. Da ne bi prihajalo do preobširnosti, je v tem kontekstu pomembna učinkovita informacijska obdelava podatkov. Z uvajanjem avtomatske obdelave podatkov s pomočjo računalnikov prihaja tudi do večje možnosti označevanja in spremljanja proizvodov z metodami šifriranja, numeriranja ipd. V svetu je to že dolgoletna praksa. Tako poznamo Internacionalno numeriranje artiklov, to je t.i. mednarodni EAN sistem. Ta sistem zagotavlja standarde, ki omogočajo vsem članicam koriščenje enakih simbolov. EAN International je torej združenje, v katerem so včlanjene nacionalne organizacije za numeriranje artiklov in označevanje s črtno kodo. Republika Slovenija je članica tega sistema od 22. maja 1992. Naša nacionalna predstavnica je Slovensko združenje za označevanje izdelkov - SANA. Da bi sledila omenjenim težnjam in nujnim potrebam, se je v mesecu novembru v sistem vključila tudi Cinkarna. Tako smo pridobili na osnovi pristopne izjave osnovno SANA-EAN številčno kodo. S tem smo si zagotovili možnost uporabe črtno koda.

Naša črna koda je sestavljena iz trinajstih števil. Prva tri mesta z leve predstavljajo oznako države, naslednja štiri mesta pa oznako podjetja. To so oznake, ki jih dodeli združenje SANA. Naslednjih pet mest je na razpolago za označevanje določenega izdelka in jih določa vsako podjetje samo. Zadnje trinajsto mesto je rezervirano za kontrolno številko.

Da bi se zavedali koristi, ki jih pridobimo z uvajanjem črtno koda, moramo najprej ugotoviti njeno uporabnost. Le-ta je široka ter pomembna na naslednjih področjih:

- spremljanje poslovnih operacij, prometa, prihodkov, stroškov, stanje zaloga itd.
- spremljanje in vodenje proizvodnih procesov ob zbiranju podatkov zaradi identifikacije problemov, ki se ponavljajo
- kontrola kakovosti v proizvodnem procesu (s čitanjem simbolov se s pomočjo računalnika ugotovljajo vgrajene napačne komponente)
- pomeni tudi kontrolo in optimalizacijo zaloga v prodajalnah, skladiščih in v proizvodnji
- pri evidenci in spremljanju stroškov.



Iz tega sledi pragmatičnost, ki omogoča:

- enkratno numeriranje, simbolizacijo in identifikacijo proizvodov
- enkraten jezik poslovnega komuniciranja in razvoj informacijskega sistema
- širše in trdnije povezovanje proizvajalca in trgovine, medsebojno informiranje ter boljše sodelovanje
- odpravljanje motenj pri izvozu in razvoju mednarodne menjave blaga
- zagotavljanje zanesljivih in aktualnih pokazateljev za poslovno politiko, tekoče in dolgoročno planiranje ter razvoj proizvodnje in prometa
- optimalizacijo poslovanja, zaloga, sredstev, prihodkov in stroškov
- zmanjšanje napak, skrajšanje in izločevanje odvečnih operacij
- povečanje produktivnosti, učinkovitosti, racionalnosti poslovanja itd.

„Last but not least“ je potrebno omeniti tudi to, da bodo v kratkem vsaj večja trgovska podjetja prešla na organizirano obdelavo podatkov, ki bo temeljila na označevanju izdelkov s črtno kodo. Tako bodo izdelke, ki ne bodo označeni na omenjeni način, signalirali sami. Seveda bodo to zaračunavali ali pa zaradi tega zahtevali določene popuste pri veleprodajni ceni izdelka.

To so torej argumenti, ki par excellence govorijo v prid temu, da smo se včlanili v organizacijo SANA.

Z dobro koordinacijo pripravljanja podatkov med poslovnimi enotami, prodajnimi programi, tržno pripravo ter službo za avtomatsko obdelavo podatkov bomo lahko v kontekstu omenjenih prednosti zagotovo našli tudi naše podjetje.

Zoran Pevec

A banka - uspešna banka

Večji del naših plač cinkarnarji dobivamo preko Abanke, čeprav posluje Cinkarna tudi z drugimi bankami. Če vas zaradi grožnje vlade o sanacijah bank skrbi za varnost vaših prihrankov, bodite brez skrbi. Abanka zagotovo ni na seznamu bank, ki bodo zajete v sanacijo. Po besedah generalnega direktorja Miroslava Kerta na podelitvi priznanja „Ženskam prijazno podjetje“ ima Abanka visok delež ohranjenega kapitala.

Že leta 1989, se pravočasno, se je osamosvojila in postala delniška družba. Organizirala se je po načelu profitnih centrov, posodobila svojo tehnično in tehnološko osnovo in izboljšala prostorske razmere. Kot prva banka je kot soustanovitelj pridobila tujega partnerja. Edini problem, ki ji se kazi zaupanje, je problem deviznih hranilnih vlog izpred 10 in več let. To pa je že problem celotne države.

Imamo črtno kodo

V blagovni menjavi se je in se kaže potreba po tem, da se blago, s katerim se trguje, identificira. Nekeč, ko še ni bilo tako velike izbire, ko je bila obdelava podatkov v glavnem ročna, ko še ni bilo razvitih informacijskih sistemov in spremljanja podatkov, so bili za identifikacijo izdelkov dovolj enostavni opisi. V zvezi z razpoznavanjem različnih artiklov ni prihajalo do manipulacije z relativno majhnim številom izdel-

kov.

Z razvojem in širjenjem izbire ter z osvajanjem in uvajanjem novih proizvodov na domačem in tujem tržišču, postaja trgovina kompleksnejša, nakup in prodaja različnejša ter s tem veliko bolj zapletena kot nekeč. Takšni so seveda tudi odnosi v zvezi s proizvajalci. Zato so variacije med različnimi tipi artiklov vedno bolj subtilne. Opisi morajo zato postati natančnejši in daljši. Le tako

Veflon prvič na sejmu v Düsseldorfu

Sejem K'92 v Düsseldorfu je največji sejem s področja umetnih mas in kavčuka v Evropi. Prirejajo ga vsaka tri leta in zajema tri področja: surovine in pomožna sredstva za proizvodnjo vseh vrst in tipov umetnih mas in kavčuka, polizdelke in tehnične izdelke iz umetnih mas in kavčuka ter stroje za predelavo in reciklažo.

Letos je sodelovalo preko dvatisoč razstavljalcev iz vsega sveta. S področja fluoriranih termoplastov je surovine in pomožni material predstavilo osem firm. Med najpomembnejšimi so bile Du Pont, Hoechst, Daikin (Japonska). Tehnične izdelke iz fluoriranih termoplastov je prikazalo 33 firm, med njimi tudi vedno Norton Pampus, Plastic Omnium, IBG Monforts, Freudenberg Guarniflon, Teadit, S.I.G.I. in drugi.

Razstavni prostor smo si delili s Konusom iz Slovenskih Konjic in Totro iz Ljubljane. Prostor, odmerjen Veflonu, je zadostoval za nazorno in solidno predstavitev naše dejavnosti.

V času sejma se je na našem razstavnem prostoru zvrstilo preko sto resnih obiskovalcev, ki so izrazili interes za sodelo-

vanje na komercialnem in tehničnem področju.

Resnici na ljubo in brez pretiravanja je treba poudariti, da je bil naš asortiment med najboljšimi. Res nimamo ogromnih količin ene vrste izdelkov, imamo pa vsakega po malem in imamo vrhunske izdelke, med katere sodijo predvsem ventili. Tehnologija oblačenja, ki smo jo mi osvajali nekaj let, da smo z izdelki tudi sami zadovoljni, je še vedno za marsikaterega predelovalca le cilj in želja.

Tako si npr. italijanska firma S.I.G.I., ki je velika predelovalka PTFE, ne dela pa ventilov, želi sodelovati z nami v obliki menjave svojih PTFE izdelkov (ki jih mimogrede povedano znamo izdelovati tudi sami) za FEP ventile. Nadalje indijska firma iz Bombaya, ki ima že trideset let izkušenj pri predelavi PTFE, želi od nas kupiti tehnologijo brizganja oblog ventilov.

Neskončno bi še lahko naštevala razne interese obiskovalcev, vendar je bilo večini skupno eno: kupiti od nas izdelke po cenah, ki so daleč pod evropskimi. Če hočemo dobiti posel v Evropi, kar je edina alternativa, moramo dajati konkurenčne cene, ki pa bodo ob trenutnih obremenitvah ustvarjale pičlo akumulacijo.

Ivica Žerjav dipl. ing.

Posvetovanje grafičarjev

Privatna podjetja rastejo kot gobe po dežju. To velja prav za področje tiskarn, ki tržijo bolje kot uveljavljene velike tiskarne. Razvoj privatnih tiskarn je precej pred velikimi hišami, to ekspanzijo pa so jim omogočili računalniki, ki močno skrajšajo pripravo stavka. Še več, računalniki omogočajo celo boljši sistem barvne skale, ki je sestavljena iz 14 osnovnih nians.

Grafični program Cinkarne, ki nudi tiskarnam grafične plošče, barve in preparate, se je hočeš nočeš moral preusmeriti tudi v prodajo manjših količin številnim privatnim majhnim tiskarnam. Trenutno prodaja že 60 odstotkov svoje prodaje prav njim, saj tako dosegajo boljše cene in nimajo težav s plačili.

Pristopili so tudi h konsignacijski prodaji preko Papirografike in Sitografa iz Ljubljane in Fortuna Comerca iz Splita, ki zaenkrat pokriva Dalmacijo.

Sitograf ter Gospodarska zbornica, Obrtna zbornica - sekcija za grafično in papirno dejavnost Slovenije so konec oktobra organizirali za mala podjetja oziroma obrtnike iz grafične dejavnosti posvetovanje, na katerem so sodelovali tudi naši strokovnjaki.

Pred 126 zbranimi udeleženci v Portorožu so predstavili grafični program Cinkarne. Ivan Podrgajs je predstavil Cinkarno, PE Grafiko ter kupopro-

dajne pogoje, Dušan Žbogar je predstavil način proizvodnje in uporabe Kemolit plošč, Dani Mulej pa barve za tisk ter fleks, bakro in ofsetni tisk. Predstavitev preparatov je opravil Niko Erdelij. V razpravi, ki je sledila, je bilo največ očitkov na nekonkurenčnost in velikost cinkarniške embalaže, kar je razumljivo, saj je proizvodnja PE Grafike še vedno prilagojena kupcem, ki jemljejo velike količine.

Ob tem so sodelavci Marketinga prvič predstavili nov komercialni katalog grafičnega programa. Presenetljivo resno so ta seminar vzeli tudi papirničarji, ki se prav tako dobro zavedajo, kako pomemben je ta trg.

V sodelovanju z Gospodarsko zbornico bodo pripravili še eno tako srečanje spomladi v Mariboru za področje Štajerske in Prekmurja. Tako srečanje pa načrtujejo tudi na Hrvaškem.

M.G.



Prva predstavitev Cinkarne v tujini

Nova literatura o preparatih

Poleg konkurentov Pinusa in Tovarne dušika je tudi Cinkarna sponzorirala izdajo nove knjige o uporabi agrokemičnih preparatov avtorja mag. Antona Simoniča, direktorja d.o.o. Kemije v Tovarni dušika iz Ruš. Knjiga naj bi s popravki, ki jih je

opravila naša sodelavka dipl. ing. Metka Trobiš, izšla še pred novim letom. Prinašala bo praktične nasvete o tem, kako se preparati za varstvo in zaščito rastlin, ki jih proizvajamo v Sloveniji, uporabljajo v praksi.

Sodelovanje v gradbenem centru

Cinkarna, tako kot vsa večja podjetja, ki izdelujejo izdelke za gradbeništvo, sodeluje v novo ustanovljenem Gradbenem centru Slovenije, ki so ga sredi oktobra odprli v Ljubljani. To je stalna razstava in sveto-

vanje o gradnjah in ogrevanju. Cinkarna je zaenkrat predstavila le informacije o svojih izdelkih, v bodoče pa namera-va dodati temu še praktični prikaz uporabe.

Akcija v prodajnem centru

V prodajnem centru Kovinotehne na Hudinji ima Cinkarna zakupljen stalni prostor, kjer predstavlja prodajo gradbenega programa. Poleg stalnega

prostora v prvem nadstropju levo imamo tudi akcijsko prodajo nivelana B in C po nižjih cenah kot v sezoni.



Nov poslovni imenik

Na začetku prihodnjega leta bo izšel Kompasov poslovni imenik. Vsi, ki bodo v njem sodelovali, bodo dosegljivi vsem partnerjem Kompas na svetu. Avtomatično bodo vpisani tudi v centralno bazo podatkov Kompas on line sistema, ta pa

omogoča dostop do podatkov o kateremkoli podjetju iz kategorikoli poslovnega imenika. Ti podatki se ažurirajo vsak dan. Projekta se je lotil Gospodarski vestnik, ki bo tudi na ta način pomagal slovenskemu gospodarstvu.

Nova embalaža

Gradbeni program je že uredničil del načrtov o spremembi celotne podobe za svoje izdelke. Prešli so na novo embalažo vreč nivedurja B, nivelana B, nivelana V in omaltov. Na vre-

čah je dobro viden namen uporabe in navodila. Sprva bo potrebna večja propagandna aktivnost, da se bodo kupci navadili na novo embalažo.



Čas inventure

Vsako leto novembra po Zakon o računovodstvu opravljamo inventuro osnovnih sredstev. Tudi letos je 24 komisij opravilo kontrolo o tem ali se dejansko ujema s knjižnim. Opravili smo pogovor z vodjo oddelka interne kontrole, ki je opozoril tudi na težave, ki nas še čaka, zlasti pred lastninskim preoblikovanjem našega podjetja.

G. Radenko Cunjak, ali ste pri popisu že upoštevali Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij?

Glede na priporočilo generalnega direktorja ter nove zakonodaje smo pri letošnjem popisu dali poudarek na ocenitvi uporabnosti sredstev. Naloga popisnih komisij je tudi bila oceniti, če so sredstva uporabna ali dotrajana. Vsa sredstva, ki niso v uporabi, smo letos prenesli na izvenbilančno evidenco.

Kako je pri nas urejeno skrbništvo sredstev?

V knjigovodstvu osnovnih sredstev vsako sredstvo dobi na podlagi fakture in materialnega čeka svojo inventarno številko. Te rastejo na nivoju podjetja, tako, da se že po številki lahko ugotovi letnica nakupa sredstva. Osnovna sredstva prevzamejo skrbniki. To so vodje stroškovnih mest, ki imajo to nalogo v svojem opisu del in nalog. Lahko se imenujejo osebe, ki jim bo urejala evidenco v sklopu delovnega časa. Za te posebne evidence nimamo več nagrad, kot je to bilo nekoč. Skrbnik ima evidenco urejeno tako, da ima vsako osnovno sredstvo označeno z inventarno številko, ter ima za vsako sobo, delavnico ali obrat kartico sobnega inventarja, ki naj bi bila obešena na vidnem mestu v tistem prostoru.

Ali so komisije letos ugotovile kakšne pomanjkljivosti?

Komisije so marsikje ugotovile, da na sredstvih manjkajo inventarne številke. V teh primerih komisije niso mogle primerjati dejanskega stanja s knjižnim. PE Titanov dioksid ima edina svojega gospodarja osnovnih sredstev, ki tudi skrbi za številčenje le-teh. Inventarne številke bi morali zahtevati v našem oddelku ob nakupu sredstev. Za starejše letnike pa morajo vodje stroškovnih mest poskrbeti sami.

Kako je z odpisi in kakšne novice so pri tem?

Komisije so ugotovljale, da so nekatera odpisana sredstva še vedno na nahajališčih, ker do dokončne likvidacije še ni prišlo. Na pobudo generalnega direktorja, da se stanje uredi, je organizacijska služba pripravila navodilo o odpisih, po katerem se sredstva ne odpisujejo in ne prenašajo več na skladišče odpadnega materiala. Torej taka osnovna sredstva ostanejo v PE oziroma službi ter za njih le-te objavijo (eksterno in interno) licitacijo. V kolikor se neuporabna sredstva uporabijo za rezervne dele, je potrebno opraviti prevzem ali pa je potrebno sredstvo komisijsko uničiti, če je dotrajan.

Kako je potekal popis zgradb? Zgradbe so v novem delu v dobrem stanju, medtem ko so v sta-

rem delu, kjer ni več dovoljena nova gradnja, dotrajane, neuporabne. Pri morebitnem lastninjenju bo imenovana posebna komisija, ki bo ocenila dejansko vrednost teh zgradb. Delamo pa na tem, da bi šli v izdelavo posebnih plošč z inventarnimi številkami, ki bi jih pritrtili na stavbe.

V popis sodijo tudi zemljišča, ali je to področje urejeno?

Ti postopki so posebno dolgotrajni. Za to delo sta zadolženi investicijska in pravna služba, ki bosta uskladili katastrsko evidenco s zemljiško knjižnimi izpiski Občine Celje ter morebiti opravili tudi spremembe naimenbnosti.

Ali je mogoč popis osnovnih sredstev v počitniških zmogljivostih na Hrvaškem?

V letošnjem letu zaradi nerazčiščenih meddržavnih odnosov med republikama Slovenijo in Hrvaško ni bila opravljena inventura. Garsonjere na Cresu in Dugi uvali letos niso bile v uporabi. Prav tako ni bila narejena inventura na Zagrebškem sejmu in predstavništvu v Beogradu.

Izposojenje osnovnih sredstev je generalni direktor že pred leti prepovedal. Kakšno je sedaj stanje?

Po informacijah popisnih komisij ni razvidno, da bi bila kakšna sredstva izposojena. Nekaj izposoje je med PE, pa pa je tudi v popisih ugotovljeno.

Vaš oddelek opravlja nekatere inventure že med letom, katere in kakšne so prednosti le-teh?

Med letom opravljamo inventuro kompenzacijskega blaga obratnih sredstev, surovin, končnih izdelkov, embalaže, rezervnih delov in čistega drobnega inventarja, tako kot za redna sredstva in sredstva skupne porabe. Na ta način je mogoče sprotno ukrepanje zoper pomanjkljivosti. Sproti lahko preprečujemo knjižne napake, pa tudi dejansko stanje se sproti kontrolira. Te inventure so bile opravljene že od 30. novembra.

Problematični so tudi popisi terjatev in obveznosti, kajne?

Popisi niso problematični, slabo je, da je tega veliko. Iz leta v leto se prenašajo dvomljive, sporne in neizterljive terjatve do kupcev iz drugih republik nekdanje Jugoslavije. Sicer pa smo jih že odpisali preko popravka vrednosti in bodo do dokončne delitvene bilance z bivšo Jugoslavijo ostale evidentirane na izvenbilančni evidenci, to pomeni, da ne bodo vplivale na dohodek. Če pa bomo terjatve slučajno le dobili plačane, bo to knjiženo kot izredni prihodek.

Kako na splošno ocenjujete stanje sredstev?

Iz leta v leto se stanje izboljšuje,



ker je manj nakupov, preseljevanj, pa tudi odgovorni za ta sredstva so se navadili evidentiranja na tak način. Dobro pa bi bilo, da bi skrbniki sproti javljali spremembe v naš oddelek, da bi morebitne težave uredili že med letom.

Ali torej obstaja interes, da je to področje urejeno?

V novih razmerah menim, da bo še večji. Saj bo znan lastnik in ta bo želel, da bo vsako osnovno sredstvo izkoriščeno, če pa ne bo, bo poskrbel, da ga bo prodal. S tega vidika bo v podjetju na tem področju prišlo do očiščenja.

M.G.

Družabniki firme v Berlinu

Da bo Cinkarna na zahodnem tržišču v bolj utrjeni poziciji, je vodstvo sklenilo, da pristopi k soustanovitvi novega podjetja v Nemčiji, ki bo generalni zastopnik za prodajo cinkarniških proizvodov na tem tržišču.

Pri dosedanjem partnerju Lacufi, ki se je ukvarjal z uporabo in prodajo titanovega dioksida, je v procesu privatizacije prišlo do sprememb lastništva. En del firme je kupila firma Deutsche Amphibolin Werke, Ober-Ramstadt, drugi del pa firma Lankwitzer Lackfabrik, Berlin.

Vodstvo berlinske firme se je

odločilo, da bo nadaljevalo s prodajo titanovega dioksida na nemškem trgu. Ker pa kot proizvajalka barv in lakov ne more nastopati kot dobavitelj titanovega dioksida drugim proizvajalcem barv in lakov, so se odločili za ustanovitev trgovske firme z imenom Cella Titan Handehgesellschaft mbH, ki se bo ukvarjala s prodajo titanovega dioksida in tudi drugih proizvodov Cinkarne na nemškem tržišču.

Cinkarna je k soustanovitvi te trgovske firme prispevala deset odstotni delež v višini 6.000 nemških mark.

EKOLAK osvaja trg

Proizvodnja in prodaja praškastih lakov EKOLAKA v zadnjem času strmo naraščata. Podatek, da so v zadnjih dveh mesecih delali v treh izmenah in da nimajo skoraj nič zaloga, da so v relativno kratkem času uspeli priti iz anonimnosti na slovenski trg ter se kakovostno in cenovno dokazati. Na slovenskem tržišču lahko pokrijejo že 90 odstotkov potreb. Slovenski trg v celoti ne bo mogoče oskrbovati zaradi večletne prisotnosti tujih proizvajalcev praškastih lakov, predvsem pa zaradi Heliosa, ki je pričel s trženjem italijanskih lakov.

Ekolak so ponudili tudi SZ, Bolgariji in Nemčiji, kjer še usklajujejo tehnične zahteve in opravljajo industrijske poizku-

se. Pričakovanja so velika, vendar bo pridobitev kakršnegakoli kupca v tujini zahtevala razširitev proizvodnih zmogljivosti na predvideno raven 1000 ton letno.

Za uspešen spopad z uveljavljenimi tujimi proizvajalci doma, že zaradi nezaupljivosti Slovencev do vsega domačega, je potrebno posebej pohvaliti ekipo mladih strokovnjakov, ki delajo na razvoju in proizvodnji. Vendar pa je zavoljo vedno večje zasedenosti strojev z redno proizvodnjo, razvojno delo otežkočeno, zato je razmišljanje o razširitvi zmogljivosti zelo na mestu. V nasprotnem primeru se lahko dosedanje delo kaj hitro izniči v veliko veselje konkurence.

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

Akcija „Varčujmo z energijo“

O vodi

Po statističnih podatkih na splošno velja, da porabijo gospodinjstva okoli deset odstotkov vse energije, skoraj polovico od tega za segrevanje vode. Dnevna poraba vode, temperature 60 stopinj Celzija, na osebo je 15 do 85 litrov. Najbolj razsipniško je kopanje v kadi, kjer po ocenah strokovnjakov porabimo kar štirikrat več vode kot pri prhanju. Za segrevanje lahko uporabimo različne energijske vire: plin, elektriko, izmenjevalnik pri peči za centralno kurjavo (lahko olje, zemeljski plin, trdna goriva), alternativne vire, na primer sončno energijo prek kolektorjev ali toploto iz zraka, zemlje in vode preko toplotnih črpalk, ter sistemske kombinacije vseh vrst.

Primernost energijskih virov se je v zadnjih desetih letih zelo spremenila. V začetku 80. let je bila perspektivna uporaba sončne energije in toplotnih črpalk. Toda ker so te naprave zelo drage, zaradi novih spoznanj na področju zdravju škodljivih pojavov in širitve plinskega omrežja v kotlarnah opuščamo lahko kurilno olje, večino alternativnih virov pa sta nadomestila plin in elektrika.

Legionarska bolezen

Zaradi varčevanja z energijo po eni strani povsod priporočajo nižjo temperaturo tople vode, s čimer ni nič narobe, saj našemu telesu najbolj prija 38 do 50 stopinj Celzija, pri kateri se vodni kamen na grelnih elementih, drugače kot na 60 sto-

pinjami, ne izloča. Toda po drugi strani se je pojavila nova nevarnost, legionarska bolezen, imenovana po epidemiji v Philadelphii, kjer je julija 1976 na konvenciji ameriške legije zbolelo 180 veteranov, 29 pa jih je umrlo. Odkrili so bakterijo Legionello pneumophilo, ki v naravi živi v vseh vodah s pH 5,5 do 9,2, razen v morski. Uspeva med 7 in 55 stopinjami Celzija. V mrzli vodi nam ni nevarna, najbolj pa se razmnožuje med 35 in 42 stopinjami. Zaradi nje v Evropi vsako leto umre več deset ljudi. Bakterija se razmnoži v vodnih napeljavah, kjer spričo razkranjanja gumijastih tesnil, korozijskih produktov in vodnega kamna nastajajo še različne organske substance, zlasti tam, kjer voda miruje. Poleg vodnih napeljav in hranilnikov pridejo v poštev armature, zlasti pipe z razpršilniki. Zbolimo lahko, če tako vodo pijemo, posebno nevarno pa je vdihavanje okuženih hlapov pod prho ali pri rešetki klimatske naprave. Najbolj so izpostavljeni stranski kadilci in pivci ter ljudje, starejši od 50 let. Pomembno pa je dejstvo, da Legionella pneumophila nad 55 stopinjami Celzija pogine.

Kar se tiče zdravstvenega vidika, se moramo torej zavedati, da vsaka pripravljena topla voda ni primerna za pitje, ter razlikovati med sanitarno in pitno vodo. Najbolj zanesljiva je tista iz aparatov za pripravo napitkov, na primer kave ali čaja, v katerih se običajno segreje do vrelišča.

Varčevanje z energijo je lahko enostavno

Topla voda

Kopanje ali prhanje?

Tega vprašanja si ne zastavimo več, kakor hitro zvmemo, da v polno kad steče trikrat toliko vode (energije), kot je potrebujemo za petminutno prhanje.

Varčevanje z nastavkom

Varčni pršni nastavki bolje razpršijo vodo; z njimi zmanjšamo porabo vode do 30 %.

Dolgi vod

Če odprete toplo vodo in morate nanjo dolgo čakati, pomeni, da je vod med hranilnikom toplote (grelnikom vode)

in porabnim mestom zelo dolg in preslabo toplotno zaščiten.

Narobe povezano

Če zunaj ogrevalne sezone pripravljate sanitarno vodo v grelniku, ki je vgrajen v kotlu, po nepotrebem porabite veliko goriva in denarja. Poleti raje ogrevajmo sanitarno vodo v grelniku, ki je ločen od kotla za centralno ogrevanje.

50 stopinj je dovolj

Če je le mogoče, si omislimo večji grelnik vode ali hranilnik toplote, v katerem bo dovolj to-

ple vode kljub nižji temperaturi (45 do 50°C). Ta temperatura je ugodna zaradi vodnega kamna, ki se izloča šele pri 60 stopinjah, pa tudi zato, ker se ne moremo popariti in ker lahko na tako temperaturo priključimo pralni in pomivalni stroj. Če imamo majhen grelnik vo-

de, mora biti ogret na višjo temperaturo.

Energija in počitnice

Če se odpravite na večdnevni dopust, znižajte temperaturo v stanovanju in izklopite napravo za ogrevanje sanitarne vode. Tako lahko med dopustom privarčujemo precej goriva.

NovafLOW sistem

Že dalj časa je tudi pri nas prisoten NovafLOW sistem, ki se vgrajuje na obstoječe klasične pipe. Za vgradnjo je potrebna sicer manjša predelava sedeža pipe, vendar ta sistem zagotavlja zanesljivo tesnenje, manjše vzdrževalne stroške in s tem tudi manjšo porabo pitne vode. Garancija je 5 let, sistem je patentiran v Nemčiji in Avstriji.

Da bi ugotovili primernost tega sistema v našem kolektivu, smo NovafLOW poiskusno vgradili na dve kombi-pipi in to v umivalnici glavne jedilnice in v kotlarni.

PE Energetika

Ne izgubljammo pitne vode zaradi brezbržnosti

Vodovodne naprave moramo vzdrževati. Tako bomo preprečili nepotrebno izgubo pitne vode in se obenem izognili izdatkom zanjo, zato skrbimo, da vodovodne pipe tesnijo ali straniščni splakovalniki ne puščajo.

- Zavedajmo se, da s kapljanjem vode na vodovodni pipi pri le eni kapljici na vsake tri sekunde izgubimo v enem mesecu okoli 150 litrov pitne vode.
- Preprečimo, da bi v straniščno školjko nepretrgoma po nepotrebem tekla voda, kajti v eni uri se je bo nabralo preko 20 litrov, v enem mesecu pa 14,5 kubičnih metrov.

Zmanjšajmo porabo pitne vode, ne da bi znižali higijensko raven in udobje bivanja

Vsak izmed nas lahko doma in v službi veliko stori za zmanjšanje porabe vode. To so za posameznika majhni koraki, v širšem merilu družbe pa pomenijo velike dosežke:

- Zavedajmo se, da za en liter zmanjšana dnevna poraba vode v vsakem gospodinjstvu Slovenije, pomeni letni prihranek preko 200 milijonov kubičnih metrov pitne vode.

Odločajmo se za varčno opremo in aparate:

- Pri dvoročnih vodovodnih pipah steče mnogo vode neizkoriščene, preden si nastavimo željeno temperaturo. To izgubo preprečimo z uporabo enoročne vodovodne pipe s termostatom.
- Straniščni splakovalnik je v stanovanju največji porabnik vode. Tak, pri katerem lahko reguliramo količino iztočene vode po potrebi, je porabi okrog 40 % manj.
- Kupujmo pomivalne in pralne stroje z varčnimi programi.

Spremenimo svoje navade:

- Zaprimo vodovodno pipo za tisti čas, ko si milimo in ščetkamo roke ali telo.
- Namesto kopanja se raje prhajmo. Tako bomo porabili le četrtino vode, ki bi bila potrebna za kopanje v napolnjeni kadi.
- Zavedajmo se, da gospodarno ravnamo z vodo, kadar izkoristimo pomivalni in pralni stroj do normirane vrednosti.

Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij

No, pa ga imamo. Koga, se sprašujete. Ja, zakon. Kakšen zakon? Zakon o lastninskem preoblikovanju. Zakon, ki nas je iz delavcev - samoupravljalcev spremenil v delavce - delničarje. Ja, prav berete. Delničarje.

Po dveh letih mukotrpnih strokovnih, nesrokovnih in političnih usklajevanj različnih idej, osnutkov različnih variant lastninjenja, je končno pred nami zakon, ki naj bi omogočil preoblikovanje družbene lastnine, to je lastnine brez znanega lastnika, v lastnino z znanim lastnikom. Tako po sprejetju navedenega zakona so se v javnosti, po dobri stari slovenski navadi, že začela prekanja o tem, ali je zakon dober ali ne, ali ga je potrebno že v začetku v celoti spremeniti, ali bodo delavci kot sedanji lastniki družbene lastnine prikrajšani in okradeni, ali država krade s tem družbena podjetja ter še o drugih pomembnih in nepomembnih vprašanjih.

Zakon takšen kot je, je pred nami in po njem se moramo ravnati in ga upoštevati v pravnih okvirih, kot jih je določil zakonodajalec z zakonom. Ali je dober ali ne, menim, da je o tem še prezgodaj govoriti. Je pa to po mojem mnenju zakon, ki je površen in nedodelan, kar pomeni, da je predvsem političen. Zakaj političen? Zato, ker je bilo potrebno po dveh letih razprav in prekanj ter izgubi dragocenega časa postaviti znanega titularja družbene lastnine ter s tem pokazati morebitnim tujim vlagateljem, da mislimo tudi na gospodarskem področju drugače kot do sedaj, hkrati pa tako omogočiti pritek svežega kapitala, ki ga naše gospodarstvo v teh razmerah svetovne recesije še tako potrebuje.

Republiška skupščina je tako 11. novembra 1992 sprejela Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij, ki je stopil v veljavo 5. decembra 1992. Zakah navajam 5. dec. 1992? Zato, ker od tega dne dalje tečejo vsi roki, ki jih zakon določa za začetek in dokončanje lastniškega preoblikovanja. Res je tudi, da za izvedbo lastniškega zakona še manjkajo številni spremljajoči predpisi in tako imenovani izvedbeni akti, vendar zakon že sedaj nudi podjetjem možnost za začetek dela in s tem pripravo programov za preoblikovanje.

Zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij ureja lastninsko preoblikovanje podjetij z družbenim kapitalom v podjetje z znanimi lastniki. Za naše podjetje je ta zakon pomemben, saj se bo moralo preoblikovati glede na to, da sedaj posluje kot družbeno podjetje.

Načini preoblikovanja podjetja

Zakon je v 18. členu določil načine preoblikovanja podjetij in sicer:

- prenos navadnih delnic na sklade
- interna razdelitev delnic
- notranji odkup delnic
- prodaja delnic podjetja
- prodaja vseh sredstev podjetja
- preoblikovanje podjetja z večanjem lastniškega kapitala
- prenos delnic na sklad.

Podjetje se samo odloči katerega od naštetih načinov bo izbralo za lastno preoblikovanje, lahko pa se odloči tudi za preoblikovanje s kombinacijo predpisanih načinov.

Podjetja se naj bi preoblikovala v 18 mesecih od dneva začetka veljavnosti zakona. V tem času bodo morala posamezna družbena podjetja najprej pripraviti program preoblikovanja, ki ga mora sprejeti organ upravljanja v 6 mesecih od dneva začetka veljavnosti zakona. V programu bo moralo podjetje opredeliti: opis načinov preoblikovanja oziroma njihovo kombinacijo, predhodno finančno in organizacijsko prestrukturiranje podjetja, predviden način prodaje podjetja in merila za izbor ponudnikov. Podjetje pa bo moralo tako sprejeti program preoblikovanja predložiti v odobritev Agenciji, ki bo lahko v 30. dneh od prejema programa tega zavrnila, če bo ugotovila, da ni ustrezen ali izbrani način ali

kombinacija načinov nista v skladu s samim zakonom. V primeru, da se organ upravljanja odloči za popolno prodajo podjetja ali za preoblikovanje s prodajo vseh sredstev podjetja, sodelujejo pri sprejemu programa delavci podjetja na način, ki ga predpisuje Zakon o delovnih razmerjih za sprejem programa razreševanja presežnih delavcev.

Podjetje izvede preoblikovanje v skladu s sprejetim programom in vložijo prijavo za vpis v sodni register najkasneje v 12 mesecih. Pred vpisom v sodni register pa mora podjetje ponovno pridobiti soglasje Agencije.

Po sprejetju in odobritvi programa bo podjetje pristopilo k izvedbi program in s tem postaviti novega lastnika podjetja. Po zakonu podjetje ni več družbena lastnina, kar naj bi v samoupravljalnem jeziku pomenilo last vseh, temveč bo last več lastnikov.

Prenos navadnih delnic na sklade

Podjetje, ki se bo preoblikovalo po tem načinu, bo po zakonu moralo izdati za družbeni kapital navadne delnice in z njimi prenesti:

- 10 % družbenega kapitala na Kapitalni sklad pokojninskega in invalidskega zavarovanja
- 10 % družbenega kapitala na Odškodninski sklad,
- 20 % družbenega kapitala na Sklad z namenom nadaljne razdelitve pooblaščenim investicijskim družbam.

V primeru, da se podjetje proda v celoti s prodajo delnic podjetij ali prodajo vseh sredstev podjetja, pa Sklad prenese 10 % kupnine Pokojninskemu skladu, 10 % Odškodninskemu skladu, 20 % kupnine pa pooblaščenim investicijskim družbam. Če pa pride samo do delne prodaje podjetja, pa mora Sklad prenesti navadne delnice ali kupnino na sklade v razmerjih, kot je navedeno v prejšnjem odstavku. Navedenih delnic, ki jih upravljenci pridobijo na podlagi tega načina preoblikovanja, ni mogoče prodati ali prenesti tuji pravni ali fizični osebi ter domači pravni osebi, ki je v večinski lasti tujih oseb v roku 3 let po uveljavitvi zakona. Zakon pa določa eno izjemo, in sicer če dovoli prenos ali prodajo s soglasjem Agencija.

Pri navadnih delnicah, ki bodo prenesene na posamezne sklade, je potrebno povedati še to, da dajejo pravico do upravljanja, da dajejo sorazmerno pravico do dividende, se glasijo na ime, so prenosljive, imajo nominalno vrednost, ki je mnogokratnik števila 10 in dajejo ob stečaju in likvidaciji podjetja pravico do poplačila sorazmernega dela iz stečajne ali likvidacijske mase.

Interna razdelitev delnic

Naslednji način je interna razdelitev delnic, na podlagi katere podjetje 20 % vrednosti družbenega kapitala razdeli zaposlenim, bivšim zaposlenim in upokojenim delavcem podjetja, in sicer tako,

da jim razdeli navadne delnice v navedeni višini.

Navadne delnice, ki pa se bodo razdelile med zaposlene, bivše zaposlene in upokojene delavce podjetja, pa se glasijo na ime in so neprenosljive dve leti od njihove izdaje, razen z dedovanjem. Navedeno pomeni, da bo vsak od zgoraj naštetih prejel delnico, ki bo glasila na njegovo ime in je dve leti po izdaji ne bo smel prodati.

Za brezplačno razdelitev dela družbenega kapitala podjetij bodo državljani Republike Slovenije, rojeni do 5. dec. 1992, prejeli lastniške certifikate. Lastniški certifikat bo državljanu omogočil pridobitev navadnih delnic ali deležev v podjetju, kjer je zaposlen ali je bil zaposlen, ali za pridobitev delnic pooblaščenih investicijskih družb, ali za nakup delnic podjetij, ki se preoblikujejo z javno prodajo delnic, ali za nakup delnic ali drugega premoženja Republike Slovenije ter podjetij v njeni lasti, ki se ponudijo javnosti v odkup. Posamezniki bodo prejeli lastniški certifikat v različni minimalni vrednosti, ki bo odvisna od dolžine delovne dobe. Tako bodo državljani, ki še niso bili zaposleni, dobili certifikat v višini 200.000 tolarjev; državljani, ki imajo do 10 let delovne dobe, v višini 250.000 tolarjev; državljani, ki imajo ob uveljavitvi od 10 do 20 let delovne dobe, 300.000 tolarjev; državljani z izpolnjenim pogojem od 20 do 30 let delovne dobe, v višini 350.000 tolarjev in tisti, ki so napolnili več kot 30 let delovne dobe, v višini 400.000 tolarjev.

Bistveno je, da bodo prejemniki lastniških certifikatov te spremenili v delnice na enega ali več zgoraj opisanih načinov, saj zakon nikjer ne določa, da je potrebno zaposlenim delavcem certifikate obvezno spremeniti v delnice v lastnem podjetju. Zakon tudi nikjer ne predpisuje, da delavec s pridobitvijo pravic, ki jih nosijo navadne delnice, pridobi tudi pravico do stalnosti zaposlitve v svojem podjetju.

Notranji odkup delnic

Po tem načinu imajo vsi zaposleni, bivši zaposleni in upokojenici pravico do nakupa delnic lastnega podjetja. V primeru takšnega načina odkupa podjetje najprej prenese delnice na sklade v razmerjih, kot je opisano pod načinom preoblikovanja prenosa navadnih delnic na sklade ter opravi interno razdelitev delnic. Podjetje nato za družbeni kapital, ki ga predvidi v programu notranjega odkupa, prenese na Sklad navadne delnice. Podjetje mora nato takoj odkupiti od Sklada 20 % prenesenih delnic. Pri odkupu teh delnic lahko podjetje upošteva tudi 25 % popust na celotno vrednost. V naslednjih štirih letih mora nato podjetje od Sklada odkupiti vsako leto najmanj četrtno delnico. Te delnice se odkupijo v korist zaposlenih delavcev iz dela dobička, ki pripada zaposlenim, iz dela in drugih sredstev zaposlenih delavcev, ki jih vložijo v podjetje. Pri delnicah, ki so prenesene na Sklad in niso bile odkupljene na opisani način, je pomembno to, da Sklad ne more uveljavljati glasovalne pravice, razen pri odločitvah o razdelitvi, pripojitvi, spojitvi in prenehanju podjetja, pri povečanju in zmanjšanju kapitala ter prodaji, vlaganju ali zakupu znatnega dela sredstev. V primeru pa, da podjetje ne odkupi v tekočem letu delnic prenesenih na Sklad v skladu s programom notranjega odkupa, pa lahko sklad uveljavi polne glasovalne pravice in z delnicami prosto razpolaga.

Prenos delnic podjetja

V primeru, da se podjetje odloči za preoblikovanje na podlagi prodaje delnic, se prodaja podjetja opravi kot celota ali delna prodaja delnic podjetja domačim ali tujim osebam. Prodaja delnic se opravi na podlagi javnega razpisa, javno prodajo delnic ali na javni dražbi. V pri-

meru takšnega načina preoblikovanja preide kupnina, ki je bila pridobljena s prodajo delnic, na Sklad.

Prodaja vseh sredstev podjetja

Kadar se prodaja opravi s prodajo vseh sredstev podjetja, pogodbo sklene Sklad, na katerega pred prodajo prenese podjetje celotni družbeni kapital. V tem primeru pripada kupnina Skladu, podjetje pa preneha s poslovanjem in se izbriše iz sodnega registra.

Z dnem prenehanja podjetja nastopijo za delavce enake pravne posledice kot ob začetku stečajnega postopka, kar pomeni, da vsem zaposlenim delavcem preneha delovno razmerje in jim s tistim dnem pripadajo vse pravice iz naslova nezaposlenosti.

Preoblikovanje podjetij z večanjem lastniškega kapitala

Podjetje se lahko preoblikuje tudi tako, da sklene, da bo povečalo lastniški kapital na podlagi otvoritvene bilance oziroma po ocenjeni vrednosti podjetja. V tem primeru gre za preoblikovanje edino takrat, če se poveča lastniški kapital za več kot 30 % obstoječega lastniškega kapitala podjetja. Delnice se v tem primeru preoblikovanja vplačujejo na več načinov, kupnina pa pripada podjetju. Zbrana kupnina na ta način pa se lahko uporabi le za investicije v osnovna sredstva ali za vračilo dolgoročnih obveznosti podjetja.

Prenos delnic na Sklad Republike Slovenije za razvoj

Podjetje delnice, ki so preostale, potem ko je opravilo prenose, razdelitve delnic ali prodaje po zgoraj opisanih načinih, prenese kot prednostne ali kot navadne delnice na Sklad. O vrsti delnic, ki se prenesejo na Sklad, odloča organ upravljanja.

Za zaključek tega kratkega pregleda bistvenih značilnosti zakona o lastninskem preoblikovanju podjetij pa menim, da vodstveno strukturo in tudi vse nas zaposlene v naše podjetje čaka leto in pol trdega dela, če bomo hoteli pripraviti in izpeljati lastninsko preoblikovanje podjetja na enega izmed opisanih načinov ali kombinacij teh, ki nam bo vsem morebitnim delničarjem našega podjetja omogočil tisto, za kar se sploh prodajajo delnice. To ni samo razdelitev delnic, da bomo lahko rekli, sedaj smo pa lastniki podjetja, temveč čim večji donos delnic, ki jih bomo imeli v svoji lasti in posesti. Ja, to pa je zagotovitev stabilne nominalne vrednosti delnic in hkrati s tem tudi zagotovitev čim višje dividende. Ta dva pogoja pa bo mogoče doseči ne samo s programom, s katerim bomo opredelili način preoblikovanja, temveč predvsem z atraktivnim programom nadaljnjega razvoja našega podjetja, to je s postavitvijo jasne dolgoročne razvojne in poslovne vizije, ki bo za bodoče delničarje privlačna ter ne bo stara vizija, zavila v lep novoletni darilni papir. Vizija bo morala biti taka, da bodo bodoči vlagatelji - delničarji videli v njej tisto, kar jim bo omogočilo pridobiti čim večji profit. Vsi se moramo zavedati, da bomo morali z razpisom delnic bodočim delničarjem to vizijo tudi predstaviti na javne načine, morali bomo predstaviti dejansko situacijo podjetja itd. Seveda pa bo potrebno istočasno ugotoviti, ali je današnja organiziranost našega podjetja optimalna, to je ali nam omogoča najbolj ekonomičen način poslovanja ali ne.

Bistvo delničarstva si ne predstavljam v tem, da pridobimo svež kapital za nove in atraktivne investicije. Zakaj to pišem? Zato, ker menim, da bi bilo potrebno v času lastniškega preoblikovanja, to je enega leta in pol, vzpredno postoriti tudi te stvari. Leto in pol je kratko obdobje, zato ga izkoristimo za to, da vdahnemo nekaj nove moči in delovnega elana, tej naši tovarni, kljub težki ekonomski situaciji v naši mali državi kot tudi drugod po svetu.

Aleksander CMOK, dipl. inr.

Nove naloge v ekologiji

Cinkarna je doslej v Celju na področju ekologije naredila največ. Skupaj z drugimi onesnaževalci v Celju pa bo morala izvesti še dodatne ukrepe, da bo v Celju omogočena uvrstitev v drugi razred onesnaženosti zraka (zdej je v četrtem območju).

Seje izvršnega sveta občinske skupščine, ki je bila v oktobru, se je udeležil tudi namestnik generalnega direktorja dipl. ing. Vilibald Raznožnik, ki nam je povedal, da so sprejete strokovne osnove - Sanacijski program za zrak mesta Celja, na podlagi katerih lahko Celje konkurira za državna sredstva. Sestavni del teh načrtov so načrti za industrijski del in v tem okviru tudi načrti, ki jih Cinkarna želi uresničiti do leta 1996. Gre za velika vlaganja v ekologijo.

Na seji je bila izrečena za nas pozitivna kritika, češ da se izvaja pritisk le na Cinkarno in Štore, ne pa na vso industrijo enakomerno. Javno je bil izražen dvom o razmišljanju, da so tisti, ki niso omenjeni, povsem čisti, to torej pomeni, da jim za ekologijo ni potrebno skrbeti. Kritika je letela tudi na določeno odstopanje od zakonsko predpisanih mej onesnaževanja in časovnih limitov za uresničevanje določenih naravovarstvenih ukrepov.

Prioritetno mesto v našem ekološkem programu ima čistilna naprava za žveplov dioksid na Titanovem dioksidu, paralelno s to pa bomo skušali za potrebe kotlovnice nabavljati kurilno olje s čim manj žvepla.

Za čistilno napravo v Titano-

vem dioksidu imamo že ponudbo nemške firme Lurgi, s katero bi zmanjšali emisijo SO₂ približno za 75 odstotkov, to je s sedanjih 100 na 25 kilogramov na uro. V zasnovi imamo tudi prehod kotlovnice na plinsko kurjavo.

Poleg tega pa je pomembno tudi dograjevanje ekološkega informacijskega sistema. Pripravljeni smo, da sanacija nima pravega učinka, če nismo v stanju teh učinkov tudi meriti. Zato si Celje kot podsistem republiške mreže gradi svoj ekološko informacijski sistem, v sklop katerega se vključujemo tudi mi. Služil bo nadzoru nad delovanjem čistilnih naprav, hkrati pa bo dajal možnost ukrepanja v primeru izrednih situacij, kot so neugodne vremenske razmere ali havarije.

Cinkarna, ki že od leta 1978 intenzivno vlaga v ekologijo, ne pričakuje, da bi iz republiškega žepa dobila denar, kajti v sedanjih odločujočih krogih vlada prepričanje, da mora industrija sama zase iskati ugodne kredite. In morda še misel, nekaterih ekologov, ki pa nikakor ni na mestu, češ, da smo morali v preteklosti, ko smo delali brez čistilnih naprav, delati tako dobro, da sedaj zlahka lahko oddajamo sredstva za sanacijo.

M.G.

Spet preusmerjena pozornost od kurišč k Cinkarni

Izvršni svet SO Celje je sredi oktobra 1992 sprejel sanacijski program za zrak za mesto Celje. Sestavil ga je občinski sekretariat za urejanje prostora in varstvo okolja. To pomeni, da bodo sanacijski program v naslednji stopnji obravnavali in mogoče sprejeli poslanci občinske skupščine najkasneje spomladi 1993.

O sanacijskem programu za zrak so poročali v časopisih in na TV in povsod so največjo pozornost spet posvečali Cinkarni in njenemu delu sanacijskega programa, šele na drugo mesto so postavljali promet in kurišča, o Železarni so pa tako ali tako vsi skeptični, da bodo znižali emisije prahu zaradi slabega finančnega stanja.

V resnici pa trenutno sploh ni toliko odvisno od Cinkarne, ali bo Celje dobilo možnost preiti v II. območje onesnaženosti zraka. Cinkarna ima namreč že vse leto 1992 emisije SO₂ pod 145 kg/h, zaradi nizke proizvodnje.

Predvsem je treba poudariti, da sedanja nizka emisija SO₂ ni trajno zagotovljena, saj se bo povečala, ko se bo povečala proizvodnja v Cinkarni, vsaj na nivo proizvodnje v letu 1989.

Poleg čistilne naprave za SO₂ na TiO₂ imamo v kotlovnici predviden prehod z mazuta na zemeljski plin, čeprav je bilo bistveno izboljšanje narejeno že z nabavo mazuta, ki ima vsebnost žvepla pod 1 %, to pa ni

vedno možno.

Pri zmanjševanju emisij prahu pa predvsem dopolnjujemo že obstoječe čistilne naprave, ki ne ustrezajo poostrenim emisijskim normativom po letu 1988, ko je izšel nov Odlok o emisijah, prilagojen normativom v Zahodni Nemčiji.

Na občinskem sekretariatu

za varstvo okolja in sanitarni inšpekciji so pri pripravah na letošnjo kurilno sezono ugotovili, da ima Cinkarna že celo leto res nizko emisijo SO₂, in če bo v letošnji kurilni sezoni prišlo do izrednih ukrepov zaradi prekomerno onesnaženega zraka v Celju, Cinkarna ne bo imela več kaj zniževati.

Vida Planinšek, dipl. ing.

Iz literature

V angleški reviji Speciality Chemicals smo lahko prebrali članek o tem, kaj so rekli v Veliki Britaniji na seminarju z naslovom: Organska kemija za boljše okolje (junij 1992).

Priložnost kemije je v povečani uporabi katalizatorjev, nadomestitvi CFC, uvedbi novih topil, novih emulgatorjev, biocidov.

Izbira industrijskih kemikalij postaja odvisna od možnosti reciklaže produktov.

Na področju topil je nujno optimiziranje izbire topila, prehod na vodni medij ali pa sploh prenehanje uporabe topil. Predvsem je treba zamenjati klorirana topila.

Zaščita okolja se začne na delovnem mestu, nabaviti je treba ustrezno zaščitno opremo, posodobiti zakonodajo.

Japonci, Nemci in Američani so pri varovanju okolja pred Angleži, ker so njihove firme naredile dolgoročne plane. Naloga angleških podjetij zdaj bi bila, da bi se oblikovale skupine, ki bi pregledale zakonske okvire in zakone. Celo manjša podjetja bi se lahko vključila sama ali preko svojih združenj in bi bila tako na tekočem s spremembami.

Veliko bolje bi načrtovali, če se jim ne bi tako mudilo pokazati svojo skrb za okolje, so samokritični Angleži.

Kako zelo zveni vse to po slovensko. Sicer pa Zahod ni vedno to, za kar ga imamo, vsaj ne na področju ekologije.

Meni se je zdel članek pаметen: nikjer ni omenjenih Zelenih.

Vida Planinšek dipl. ing.

Ob nalivu

Na parkirišče, ki je ob nalivu poplavljeno, smo že večkrat opozarjali.



Upamo, da bomo k ureditvi kmalu pristopili.

Cinkarna na kabelski TV

V Cinkarni imamo srečo, da imamo v stranki zelenih Celja v samem izvršnem odboru sodelavca, ki se trudi Celjanom Cinkarno prikazati tudi v lepši luči. To je HAROLD FLIS, ki je v stranko zašel iz prepričanja, pa tudi zato, ker se že trinajsto leto ukvarja z zanimivim konjičkom-snemanjem, montažo in presnemanjem posnetkov na filmskem traku.

Morda pa še ne veste, da ima prav ta stranka v svojem programu razvoj lastnega informacijskega sistema tudi preko TV studia. Ta od septembra 1992 oddaja svoje oddaje preko kabelskega signala (92. ali 93. kanal), ki pokriva zaenkrat krajevne skupnosti Lavo, Novo vas in Dečkovo naselje. Oddajajo vsako soboto in nedeljo okrog 10. ure.

Hari je navdušen, veliko dela ima in vedno nove ideje, večini pa prida malo prijetnega humorja.

Kakšne oddaje delate?

Predvsem so to ekološke oddaje. Ena najbolj gledanih, ponoviti smo jo morali že trikrat, je bila žalska razstava zdravnih zelišč, v kateri smo poudarili pristop zdravstva do uporabe ter prikazali vpliv škropljenja na ta zelišča. Imeli smo še več gledanih oddaj, na primer o poplavi pred dvema letoma, posneto z aviona. Ljudi zelo zanima, kaj se dogaja na njihovem dvorišču.

Ali dostikrat snemaš z aviona?

Največkrat snemam iz motornega zraja. Ti posnetki so zelo koristni. Onesnaženost Savinje na primer je iz zraka zelo dobro vidna. Spoznavna je po algah, ki se razmnožujejo ob onesnaženih izlivih.

Ste že snemali Cinkarno?

Dobili smo klic krajana, da Cinkarna spušča pirit, ker je bil nad Celjem rdečkast dim. Takrat sem iz zraka posnel dim, ki se je vlekel iz Železarne. To smo prikazali na televiziji. Bil je dokaz, da Cinkarna ni več dežurni krivec za vsa onesnaženja.

Torej po vašem mnenju Cinkarna ni kriva za vse polucije?

V naši stranki ne omenjamo več Cinkarne, ampak rečemo: onesnaževalci. Ljudje že počasi dojemajo, da so v Celju tudi drugi, ki vplivajo na ekološko stanje v Celju. Pozimi, ko sem letel nad Celjem, se je točno videlo, koliko več smoga se dviguje iz mestnega jedra, iz Cinkarne pa zelo malo v primerjavi s tem.

Kakšno je razmišljanje zelenih o industriji?

Menim, da bi morala industrija in ekološka gibanja stopiti skupaj, se pogovarjati, nikakor pa ne napadati drug drugega. Zavedamo se, da je gospodarstvo danes zelo obremenjeno. Ne zagovarjamo

sicer umazane industrije, želimo predvsem programski, sistematični pristop. Ni vse v izgradnji čistilnih naprav, gre



tudi za osveščanje ljudi. Vsak človek bi moral paziti na to, da se ne bi onesnaževalo. Tako pa sem za nešteto primerov, ob blokkih, ob gozdovih, bregovih potokov videl, kako malomarni in nemarni so lahko ljudje.

Kako lahko z vašim informacijskim sistemom dosežete osveščenost?

Počasi se daleč pride. V mislih imamo prikazovanje skrite kamere. Pokazala bo, kako nekulturno se znamo obnašati. Takšne ljudi lahko zelo hitro najdeš. Poleti se postaviš pred trgovino in spremljaš, kam bo odvrigel papir od lučke, ali pred kontejner, kako mečejo smeti vanj. Taka oddaja lahko ima velik učinek.

Kakšne so reakcije na dosežanje oddaje?

Zelo jih odobravajo. Ljudje dostikrat pokličejo in nas pohvalijo. Oglasil se je tudi Zavod za požarno varnost in nas poklical na razgovor. Dogovorili smo se, da bomo posneli tudi nesreče, saj so vse še kako povezane z ekologijo.

Kakšne oddaje še pripravljate?

Načrtujemo več „okroglih miz“ na temo ekologije. Rad pa bi uresničil svojo idejo, da bi posnel oddajo o Cinkarni, v kateri bi prikazal, kakšna je tovarna znotraj in kaj vse je naredila za ekologijo.

Torej zeleni niste za zaprtje Cinkarne?

Eden naših članov je zelo lepo dejal: Ljudje, ki živijo zraven

Cinkarne, dosegajo 80 let starosti, če pa bi Cinkarno zaprli, bi lahko živeli še nekaj mesecev, saj brez zaslužka ni hrane.

Z Jano na izletu

Vsakdanje skrbi in vedno večje pehanje za življenjskimi dobrinami vsekakor najbolj obremenjuje zaposleno žensko. Ni časa za brezskrbno pohajkovanje, za razvedrilo, težko si privoščimo „svojih pet minut“.

Tu in tam pa se le kdo spomni na to in ženskam priredi nepozaben dan – samo zanje. Eno takih akcij je pred kratkim organiziralo uredništvo JANE skupaj s Slovenskimi železnicami, Mladina filmom iz Ljubljane ter KRKO iz Novega mesta. Tiste, ki so pozorno prebrale Jano in imele srečo pri telefonskih zvezah, so se lahko udeležile izleta z muzejskim vlakom v Novo mesto in nazaj. Potovanje z vlakom iz začetka tega stoletja je bilo lepo doživetje še posebej zato, ker smo že pozabili na čase, ko smo se s takimi vlaki prevažali po domovini. Izvedele smo precej o tem, kje in kdaj je bil vlak izdelan, na katerih relacijah vozi, kdaj so ga obnovili ... Moram priznati, da so delo dobro opravili. Vsi vagoni (I. in II. razred, poštni vagon, bife) so na novo oblečeni v les, ogrevani, razsvetljeni, ozvočeni, čisti. Pravzaprav je vožnja z njim prav prijetna, seveda tudi po zaslugi osebja vlaka, ki je izredno prijazno in ustrezljivo. Prepričana sem, da se bomo še srečali na kakšnem drugem izletu.

Da je izlet imel tudi praktično plat in ne le razvedrilo, so poskrbeli v Krki. Posebej za udeleženke so odprli trgovino, kjer smo lahko kupovale kozmetiko in čistila po 50 % nižjih cenah. Seveda so nas pogostili tudi s kavo, sendviči in brezalkoholnimi pijačami.

Krona vsega pa je bil ogled filma Ocvrti zeleni paradizniki. Pripoveduje o dveh ženskah, ki sta postali dobri prijateljici kljub visoki razliki v letih. Zdržila ju je pripoved starejše dame mlajši o dveh dekletih, ki sta pred davnimi leti imeli restavracijo, slovečo po izvrstni hrani. Iz pripovedovanja o trmoglavosti dveh deklet, ki sta vztrajali kljub raznim težavam in o iskrenem prijateljstvu med njima, je mlajša prijateljica pričela gledati svet z drugimi očmi. Spremenila je svoje življenje, nič več ni bila brezvoljna melaholična, ubogljiva gospodinja, ki živi dolgočasno zakonsko življenje, potem ko se je sin osamosvojil. V filmu sta izvrstno zaigrali Kathy Bates ter Jessica Tandy. Ni čudno, da je bil dvakrat nominiran za Oskarja. Ob gledanju predstave smo se od srca nasmejale, potočile solzo, dve od ganjenosti, se zamislile ob problemih drugih ljudi, ki so nenadoma lahko tudi naši. Skratka, film je navdušil vse in toplo ga priporočam tudi tistim, ki sicer ne zahajate v kinodvorane.

Pa še to. Akcija je bila skrbno pripravljena in – verjamete ali ne – brezplačna, za kar gre zahvala in priznanje organizatorjem. Vse udeleženke smo preživele čudovit dan. Vem, da naslednje podobne prireditve ne bom zamudila.

Helena Umek



Prizor iz filma Ocvrti zeleni paradizniki

Naši upokojenci na srečanju

Redki so kolektivi, ki v današnjih težkih časih lahko poskrbijo tudi za svoje upokojene sodelavce, jih počastijo s kosilom in obdarijo s stenskim koledarjem. Za upokojence je to velika čast. Kar postavite se v njihovo vlogo, vam najbrž ne bi bilo vseeno, če bi nekdanji sodelavci čisto pozabili na vas. Mnogim je to še edina zabava v letu.

Letošnje srečanje upokojencev je bilo tako kot lani razdeljeno na dva dneva: drugega in tretjega decembra. Pripravili smo jim tudi duhovit kulturni program. Najstarejšemu med njimi, **Ivanu Kompolšku** iz Kompol, je manjkalo le nekaj dni do 90 let starosti. Ni imel veliko družbe, saj se je upokojil že leta 1959, njegovih sodelavcev pa ni več veliko. V Cinkarni se je zaposlil že pred drugo svetovno vojno, leta 1931 in delal v keramiki. Povedal nam je, da ga pri življenju ohranja dobra volja in zdrava prehrana. Najbrž drži, da tisti, ki rad živi, tudi dolgo živi.



Franc Poklšek mu je bil šef, a ker je prišel na srečanje drugi dan, se nista srečala. Izkoristili pa smo priložnost in gospoda Poklška vprašali o tem, kako gre v Društvu upokojencev Celje, kateremu predseduje. Povedal je, da se v Društvu trenutno ukvarjajo s predlogom spremembe zakonodaje pri prostovoljnem zdravstvenem zavarovanju upokojencev. Zavzemajo se za oprostitev plačevanja za vse upokojence.

V Celju je med 14.500 upokojenci najmanj 30 odstotkov invalidsko upokojenih, veliko pa je takih, ki so se upokojili mlajši in imajo še nepreskrbljene otroke. V društvu upajo, da bodo z novimi poslanci uspeli zvišati dohodeke takim primerom. Moralna dolžnost zaposlenih je vzdrževati tisto, kar so si upokojenci zaslužili s svojim delom.

Presenečen in zadovoljen je, da je Cinkarna toliko naredila in uresničila tisto, kar so že oni takrat načrtovali. Žal mu je le propadanja starega dela, katerega večkrat vidi iz Starega gradu. „Industrija, ki je gradila mesto Celje, je bila takrat vzor, danes pa puščamo, da se vse ruši da bo za mlajšo generacijo vse neznano.“

O privatizaciji nima dobrega mnenja, saj pravi, da se bodo tiste dobrine, katere so oni 4 let ustvarjali, sedaj razprodale.

Domenila sva se za sodelovanje pri informiranju, zato upamo, da bomo o delovanju društva še pisali. Lepo pa bi bilo tudi, da bi se pokazala tudi aktivnost Kluba cinkarniških upokojencev.

Letos so se upokojenci vključevali tudi v kulturni program. Ivan Legvart je zaigral na citre,



Ludvik Jakob pa je zapel pesem, ki jo je leta 1990 sam spesnil. Zapisali smo nekaj vrstic:

*Pod lipco zeleno
se je Srbija jokala
Slovenec na prsih slonela
prav mило ga je prosila:
Preljubi ti Slovenec
zakaj me zapustiš
na veke te bodem preklela
če v Evropo zbežiš...*

Srečanja se je udeležil tudi triinšestdesetletni **Stevo Šešič**, rojen v Bjelovaru.

„Do aprila leta 1953 sem delal na okraju v rojstnem kraju. Takrat pa me je ljubezen do neke ženske pripeljala v Celje. Zaposlil sem se v topilnici pri mojstru Francu Lesku. Po enem letu dela v topilnici sem se premestil v valjarno k Francu Podergajsu, ki mi je ob sprejemu dejal: „Sprejmem te, vidi pa, da je pri nas delo težko - na handpetrib“. Pri predvaljaču Jožetu Zupanu sem se naučil valjaškega dela. Leta 1954 sem bil dodeljen Vinku Persolju, ki je bil prvi valjač na Sundwik progji. Ko je Persolja odšel na progo za hladno valjanje, sem postal prvi valjač. To delo sem opravljal do upokojitve leta 1983. Delo na valjačni progji je bilo resnično naporeno in težko. Dokler nismo dobili zaščitnih rokavic, smo uporabljali dvojne klešče, ene smo morali hladiti v vodi.“

V tem času sem se tudi oženil toda, ne s prvo ljubeznijo v Celju. Postal sem tudi oče dveh hčera. Ker je zakon šel po zlu, živim samsko življenje, toda ne osamljen. Imam namreč precej prijateljev.“



Prvi dan se je srečanja udeležilo okrog 180 upokojencev



Imeli so si toliko povedati, da so se morali kulturniki precej namučiti, če so hoteli biti poslušani



Drugi dan je bilo že skoraj 300 udeležencev



Duo iz KUD Zarja uprizarjata skupino „Rokeri s Morave“



V pokoj so odšli

Dominik PRISTOVNIK, rojen leta 1934, se je zaposlil v Cinkarni leta 1973. Najprej je delal v obratu minija, nato pa v domala vseh kemijskih obratih. Delal je tudi v tistih, ki jih danes ni več. Najtežje, pravi, je bilo v obratu modre galice, kjer je bilo potrebno težko dvigovati kristalizirane trakove modre galice. K sreči so si takrat delavci med seboj zelo pomagali. Vseh 19 let se je vozil z avtobusom iz Frankolovega, kjer ima nekaj zemlje in živine. Pred tem je delal v Cestnem podjetju v Celju.



Josip MIHALIČ, rojen 1943. leta, je od leta 1965 štiri leta delal v topilnici. Iz obrata je vozil odpadni material. Potem se je za tri leta zaposlil v Gradbenem podjetju v Celju, leta 1973 pa je ponovno prišel v Cinkarno in delal v Cinkovem belilu ter vseh ostalih kemijskih obratih, kjer so pač potrebovali delovno moč. V pokoju, pravi, bo zaradi bolezni večidel počival in hodil na sprehode.



Nezir HALILOVIČ, rojen leta 1938 v BiH, je v Cinkarni delal 23 let. Najprej je bil tri leta kurjač v stari valjarni. Po poškodbi je šel za čuvaja in to delo je opravljal vse do upokojitve. Pravi, da je obiskoval tudi tečaje za ravnanje s tatovi in da je dvakrat sodeloval v akciji proti kraji. Povedal je, da je poznal vsako ped ograje okrog tovarne. Hvaležen je sindikatu, ki mu je pomagal takrat, ko ni imel drugega izhoda.



Radko POPOVIČ, je prišel v slovensko rudarsko šolo v Zagorje, ko je bil star 11 let. Nato je delal v rudniku Breza pri Sarajevu, leta 1964 pa je iz BiH prišel nazaj v Slovenijo. Do leta 1972 je delal v topilnici, nato pa v Obratu cinkovega prahu. Delal je tudi v Mo-

drem bakru, Litoponu, Žlebarni in Gradbenem oddelku Vzdrževanja, kjer je delal v dvoriščni skupini. Pravi, da je vse rad delal motilo pa ga je, če kdo ni hotel delati in bi on moral delati namesto njega. Rad bi odšel v BiH, toda zaradi tamkajšnje vojne bo ostal v Celju pri družini.



Marija OVČAR, je bila rojena 7. marca 1941 v Maclju Gornjem. Prvo zaposlitev si je poiskala pri podjetju Šumarija v Krapini. Delala je kot vrtnarica. „V Cinkarno sem prišla leta 1976 leta v Splošno službo, kjer sem delala kot čistilka. Čeprav je bilo veliko dela, sem zelo rada hodila na „šiht“. Pred dvema leti sem odšla v bolnišnico. Ker sem srčni bolnik, sem bila letos upokojena. Sodelavcem želim veliko zdravja in sreče“.



Dragutin VARJAČIČ, rojen 24. januarja 1956 v Jezerišču pri Krapini. Ko je dopolnil petnajst let, se je zaposlil v Opekarni v Zagrebu. Po štirih letih se je prestavil v Železarno Štore, leta 1976 pa je pričel delati v Kemiji Celje do invalidske upokojitve. „Cinkarno bom ohranil v lepem spominu. Vsem delavcem želim veliko sreče, uspeha pri delu in obilo zdravja“.



Jože PUNČUH, rojen 7. aprila 1935 v Brezju. Že med študijem kemije je vsako leto opravljal prakso v Kemiji v Mozirju, redno pa se je zaposlil 1. januarja 1962 v laboratoriju v KIM. Po odsluženju vojaškega roka se je vrnil v poslovno enoto ter postal vodja laboratorija. Po 30 letih dela je bil invalidsko upokojen. Jože pravi, da mu dolčas ne bo. Skrbi za vsa vzdrževalna dela pri hiši in ureditev okolja, se ukvarja z vrtničarstvom in gojenjem

sadja, zlasti starih vrst. Pri tem delu je velik nasprotnik škropljenja. Pri obrezovanju sadnega drevja upošteva obliko krošnje in funkcionalnost (čim več sonca do sadja). Glavni konjiček pa mu je slikarstvo s katerim se ukvarja že preko dvajset let. Posvetil se je pokrajini in cvetlicam. Razstavljal je v Savinjski dolini (Mozirje, Ljubno, Luče, Rečica ob Savinji, Gornji grad, Šmartno ob Paki), Velenju, Dobrni, Topolščici, v Cinkarni Celje in v Mariboru, v Zdravstvenem domu v Mozirju pa ima stalno razstavo. Za to ustanovo sedaj pripravlja serijo zdravilnih rož. Zelo rad „pobegne“ na Dolenj-

ska v Goričo vas pri Ribnici, kjer je ženina rojstna hiša, kjer se v samotni posveti slikarstvu.

Ob koncu razgovora je dejal: „Čuvajte zdravje, dokler ga imate!“

Mira Gorenšek
Zlatko Šentjurc



Uspešno leto '92 v tenisu

Z zadovoljstvom lahko ugotovljamo, da smo skoraj v celoti realizirali programa teniške sekcije za leto 1992. Ostaja nam le dokončna ureditev objekta s pomožnimi prostori. Dela so zastala iz objektivnih razlogov. S sprejetjem Zakona o denacionalizaciji se je pojavil bivši lastnik zemljišča in z njim bojazen, da bodo zemljišče, kjer je tenis igrišče, vrnil prvotnemu lastniku, ki ni državljani Republike Slovenije. Po sedaj veljavni Ustavi RS tujci ne morejo biti lastniki zemlje. Kljub temu zagotovilo smo omahovali z zaključnimi deli na objektu. Kako se bo zadeva razpletla, je še težko napovedati. Za sekcijo bi bilo najbolj ugodno, da odkupi zemljišče in tako postane lastnik. V tem primeru bi se sekcija registrirala kot društvo,

kjer bodo člani delničarji.

Kljub vsem tem grozečim črnim oblakom je delo z rekreacijo potekalo zelo dinamično. Dve ekipi sta tekmovali v ekipnem sindikalnem prvenstvu Celja, in sicer ekipa A in B. Tekmovanje, ki se igra v dveh delih, spomladi in jeseni, je eno najbolj množičnih. Prvenstvo je na izredno kakovostni ravni, saj se igra kar v šestih ligah po 8 ekip, ki so rangirane po kakovosti.

Najboljši dve ekipi iz vsake lige se uvrstila v višjo ligo, zadnji dve se vračata v nižji rang tekmovanja.

Ekipa A je v postavi Tajnšek, Jazbec v prvi ligi zasedla drugo mesto, ekipa B v postavi Zupanc, Kovač, Raznožnik ml. je zasedla drugo mesto v tretji ligi in si s tem pridobila pravico, da prihodnje leto igra v drugi ligi.

REZULTATI:

I. liga	III. liga
1. Klima A	1. Štajerska banka
2. Cinkarna A	2. Cinkarna
3. Cetus	3. Žična
4. Štore	4. Kovinotehna B
5. Alpos	5. Tehniška šola
6. Klima B	6. Merx
7. Grajs (R. C.)	7. Kovinotehna C
8. Ljubljanska banka	8. Emo - kotlli

Zaželimo obema ekipama v letu 1993 podobnih uspehov!

Nič manj zanimivo ni bilo dogajanje v tekmovalnem vzdušju v sekciji sami. Člani in članice so bili razvrščeni po jakostni lestvici. Napredovanje po lestvici je prirejeno po posebni piramidi. Žal se je ta način rangiranja in tekmovanja pričel prepozno in mnogo napovedanih dvobojev ni bilo odigranih. V prihodnjem letu se bo ta način merjenja moči pričel takoj po otvoritvi sezone.

Sekcija je organizirala tudi svoje prvenstvo članov in članic. Glede na število članov sekcije, je bila udeležba skromna. Morda je temu kriv termin prvenstva. Kljub vsemu je bila organizacija brezhibna, borbe lepe, k temu pa je pripomoglo tudi čudovito vreme. Prav veseli smo napredka pri članicah in ne bi bilo odveč, če bi na-

slednje leto kalile svoje igrske sposobnosti v sindikalnem prvenstvu Celja za posameznice.

Pri članih je osvojil prvo mesto Mladen Jazbec, sledijo Andrej Voh, Emil Zupanc itd., pri članicah je prvo mesto osvojila Jasna Gruber, sledijo Poldka Prelog ... itd.

Na koncu bi dejal, da število članov sekcije trenutno ni mogoče povečati, čeprav zanimanje obstaja. Morda tudi ne bi bilo napak spremeniti terminski plan delitve igranja med Krajevno skupnostjo in Cinkarno tako, da delitve ni bi bilo. Seveda pa bo potrebno najprej urediti pravni status sekcije, če želimo spoh še kaj razvijati. Vsem članom teniške sekcije želim uspešno leto 1993.

Franc Smeh



Vodstvu sindikata in podjetja podpisali pogodbi

Po dveh letih od preoblikovanja v svobodni sindikat je prišlo do podpisa Pogodbe o sodelovanju podjetja in sindikata ter zagotavljanju pogojev in sredstev za delovanje sindikata med generalnim direktorjem Marjanom Prelcem, dipl. ing. in predsednikom svobodnega sindikata Cinkarne Marinom Žagarjem. Povejmo, da neodvisni sindikat take pogodbe še nima podpisane.

Svobodni sindikat je po sklenjeni pogodbi veliko pridobil. Ima vse osnovne pogoje za delo profesionalnega predsednika: prostore na sprti učilnic šolskega centra, telefon, možnost nabave pisarniškega materiala in strokovne literature, možnost obiskova-

nja seminarjev, prevoze po dogovoru, osebni dohodek in koriščenje (po potrebi), reprezentančnega dela jedilnice. S tem je sindikatu omogočeno povsem samostojno delo. Kako bodo svoje naloge izpolnjevali, so nam povedali voditelji te organizacije.

MARIN ŽAGAR, PREDSEDNIK SVOBODNEGA SINDIKATA CINKARNE

Podpis pogodbe in zagotovitev plačanega sindikalnega dela med rednim delovnim časom pomeni prelomnico v vaši organizaciji. Kako ocenjujete ta podpis?

S podpisom pogodbe sem zadovoljen. Pohvaliti moram vodstvo podjetja, ker je hitro in brez bistvenih pripomb zagotovilo vse pogoje za naše delo. Pri sestavi pogodbe pa nam je zelo veliko pomagala Darinka Šuc-Lah, sekretarka območnega sindikata KNG.

Z delom ste začeli 1. decembra 1992. Kakšen je vaš delovni dan?

Že prej in tudi v prvih delovnih dneh sem imel največ opravka s pripravami zakonodaje, izobraževanjem. Poleg tega moram sprti spremljati tekočo problematiko v podjetju in zunaj njega v sindikalni dejavnosti. Ker je delovno mesto novost, moram začeti vse na novo.

Kakšne cilje ste si zastavili najprej?

Temeljito se moramo pripraviti na lastninsko zakonodajo. V tej zvezi se nameravam udeležiti dvodnevnega seminarja na Bledu, čimprej pa morajo biti o tem seznanjeni tudi zaupniki. Izobraževanje nameravamo širiti na poverjenike. Upam, da bomo ob lastninjenju z vodstvom tvorno sodelovali. Če pa bo potrebno, se bomo povezovali tudi s strokovnjaki izven podjetja.

V podjetju imate 70 odstotkov svojih članov. Kdo niso vaši člani? Ali jih želite pridobiti medse?

Če odštete devet odstotkov članov neodvisnega sindikata, ostane 21 odstotkov neopredeljenih. To je pretežno strokovni kader do ranga tehnika. Ker ti ljudje mislijo drugače, jih je težje stimulirati za članstvo pri nas. Oni pač ne pričakujejo, da bi jim sindikat lahko pomagal. Ne čutijo se ogrožene. Nekateri od njih so stimulirani s strani vodstva. Vsekakor pa je v našem interesu, da jih pridobimo za članstvo.



Ali so vam člani pripadni?

Zavest ljudi se počasi spreminja. Vse moramo začeti znova in to člani vedo. Spoznavajo že, da je sindikat še edina opora, ko nastopijo problemi. Radi bi čim več povezovanja med ljudmi in tudi z vodilnimi delavci, kajti le v skupnem sodelovanju lahko uspešno delamo. Radi bi tudi delovali preventivno, tako da do problemov ne bi prišlo.

Kakšno je vaše sodelovanje z neodvisnim sindikatom?

Oboji bi morali imeti iste cilje. Zato bi morali čim bolj sodelovati. Nekateri razgovori v tej smeri so že bili opravljeni.

Vaše sodelovanje s panožnim KNG sindikatom je odlično, vendar se podjetje šteje v drugo panogo SKEI, kjer pa vi nimate povezav. Kako to?

Prav imate, morali bi enako sodelovati v obeh panogah. Do pred nekaj meseci namreč niti vedeli nismo, da je podjetje zastopano v metalurški panogi.

Slišati je, da se pripravljajo spremembe splošno kolektivne pogodbe. Se tudi vi pripravljate na to?

Da, seveda pa bomo morali potem z vodstvom podpisati kolektivno pogodbo, saj doslej do tega podpisa še ni prišlo, čeprav se podjetje drži določil splošne.

MILAN GABER, NAMESTNIK PREDSEDNIKA SINDIKATA IN ZAUPNIK ZA PE VZDRŽEVANJE

Je občutiti razliko v delu prejšnjega sindikata in sedaj svobodnega sindikata?

Dejstvo je, da je svobodni sindikat popolnoma samostojen, prepričan sam sebi. Zavoljo tega je potrebno več truda, energije. Prej smo bili povezani z vodstvom, sedaj je vodstvo edina in nasprotna stran. Vse si je potrebno izboriti in to je tudi naš cilj.

Kako so to sprejeli delavci?

Delavci se večinoma zavedajo sprememb. Najtežji je bil prehod, ker je nastal nek vakuum. Sedaj sindikat predstavlja naložbo. Član plačuje članarino, ko pa so njegove pravice kršene, nastopi pomoč, skupno delo.

Kaj delavce najbolj zanima, so to osebni dohodki?

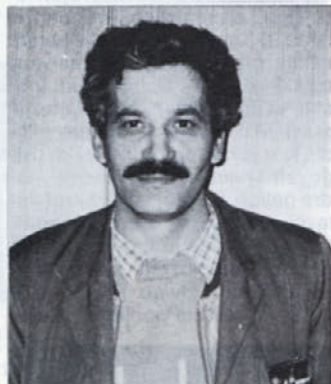
Ne, bolj jih zanima usoda podjetja. Ta usoda tudi mene skrbi glede na izjavo generalnega direktorja o nekaterih razhajanjih z direktorji poslovnih enot, češ, da nam bo težko, ko bo on v pokoju.

Ali zato, ker je prisoten strah o izgubi delovnega mesta?

Da. Vendar je ljudi nsak dan manj strah. Pred dvema letoma so bili ljudje dobesedno prestrašeni, nikogar se niso upali niti nič vprašati, tudi zaupnike ne. To dvoletno neorganiziranost sindikata, ko se je vodstvo sindikata ukvarjalo samo s seboj, bi lahko kdo izkoristil, vendar so se stvari uredile.

Ali ste sposobni hitro organizirati štrajk?

Da. Toda ta ni najpomembnejši. Sproti se je potrebno dogovarjati in šele če po tej poti ni mogoče doseči konsenza in če je ugotovljeno, da je to res edini način za doseg cilja, je potreben tudi tak



ukrep.

Katere naloge vas čakajo v sindikatu?

Najprej moramo vzpostaviti učinkovit informacijski sistem med članstvom. Nekoč so delavci vsaj enkrat na leto na zborih imeli možnost soočenja z vodstvom. Imeli so možnost vprašati, na kaj opozoriti, čeprav so bile to le malenkosti. Danes pa morebiti vodstvo niti ne ve, kakšne težave imajo delavci, katere se morda lahko z malo truda in denarja hitro uredijo. Zavoljo tega moramo vzpostaviti informacijski sistem od poverjenikov, do zaupnikov in predsednika sindikata. Delavci se morajo najprej obrniti na poverjenika.

Aktivni moramo biti tudi na področju lastninjenja in paziti, da ne bi prišlo do manipulacije s certifikati.

Zakaj niste kandidirali za profesionalnega predsednika? Če bi me kdo forsiral, morda bi.

MIŠO PRIMC, NAMESTNIK PREDSEDNIKA SINDIKATA IN ZAUPNIK PE ENERGETIKA

Kaj menite o dosedanji aktivnosti v sindikatu?

Glede na to, da smo si izborili pogodbo s podjetjem in izvolili profesionalnega predsednika, ki nas bo lahko zastopal 8 ur na dan, menim, da se bodo naši problemi hitreje in sproti reševali. Lažje se bomo izpopolnjevali pri zakonodaji, ki še prihaja.

Mislite na zakon o lastninskem preoblikovanju podjetij?

To je naša naslednja največja naloga, da v zvezi s tem sodelujemo z vodstvom podjetja. Hkrati se moramo povezati z uredništvom in paralelno izdajati sindikalne informacije, kjer bomo obveščali člane sindikata o sklepih, namerah in spremembah.

Kako spremembe v sindikatu sprejema članstvo?

Zelo dobro, vendar obstoja bojazen, da si vodstvo podjetja ne bi preveč podredilo vodstva sindikata, ki je nenehno med dvema ognjema. S korektnim sodelovanjem bomo vse reševali brez konfliktov.

Ali se članstvo zaveda novih nalog sindikata?



Članstvo še vedno miselno živi v starem sindikatu. Mislijo, da je sindikat le za nakup na primer krompirja. Ne zavedajo pa se, da lahko sindikat tudi pravno zastopa delavca pri morebitnem kršenju njegovih pravic. Z vztrajnim delom in direktno povezavo članstva z vodstvom sindikata bomo tudi to spremenili.

M.G.

Boris svetuje

Zarebrnice z jabolki

Tudi letos smo našega glavnega kuharja Borisa Mavca prosili za nasvet o tem, kaj naj kuhamo v prazničnih dneh. Pravi, da bi se on odločil za svinjske zarebrnice z jabolki in smetano. Kaj pa vi?

Ta jed iz Normandije združuje vse sestavine, ki so značilne za to pokrajino - jabolka, smetano in calvados (žganje iz jabolčnika).



Za 4 obroke

4 debele svinjske zarebrnice (1,2-1,4 kg)
sol in poper
žlica olja
20 g surovega masla
2 na listke narezani čebuli
2 olupljeni, razpečkani, na obročke narezani kisli jabolki
3 žlice calvadosa
žlica moke
375 ml telečje osnove (če je treba, tudi več)
ščepec muškata
175 ml crème fraiche ali crème double (to je bešamel, naredite ga iz masla, moke in mleka)

Za prilogo

30 g surovega masla
2 čvrsti namizni jabolki, neolupljeni, brez pečk, zrezani na 1 cm debele obročke
2 žlici sladkorja

Zarebrnice posolimo in popoprano. Olje in surovo maslo razgrejemo v ponvi in zarebrnice pri srednji vročini opečemo po obeh straneh. Poberemo jih iz ponve, vanjo damo čebulo in jo dušimo, da se zmehča, vendar ne porjavi. Dodamo olupljena jabolka in dušimo vse skupaj na zelo močni vročini, dokler niso čebula in jabolka zlatorjavi.

Zarebrnice položimo nazaj v ponev, prelijemo s calvadosom

in flambiramo. Primešamo moko, prilijemo osnovo, začini s muškatom in zavremo. Posodo pokrijemo in zarebrnice po malem kuhamo na štedilniku 45-60 minut ali pa jih postavimo v pečico, ogreto na 170°C/plin na stopnji 2-3 in zdušimo do konca. Če se omaka medtem preveč zgosti, prilijemo še osnove.

Priloga: Surovo maslo razgrejemo v ponvi. Jabolčne obročke z eno stranjo pritisnemo v sladkor. Nato jih s posladkorjeno stranjo položimo v ponev in pečemo na močni vročini 4-5 minut, oziroma da sladkor karamelizira. Preostali sladkor stresemo na jabolka, obročke obrnemo in pustimo porjaveti še na drugi strani.

Zarebrnice zložimo na pladenj ali na krožnike in postavimo na toplo. Omako precedimo in iztisnemo tekočino iz jabolka in čebule. Primešamo crème fraiche ali crème double in zavremo. Če je treba, kuhamo, da se omaka zgosti. Po okusu začini.

Omako polijemo po zarebrnicah, z jabolki okrasimo.

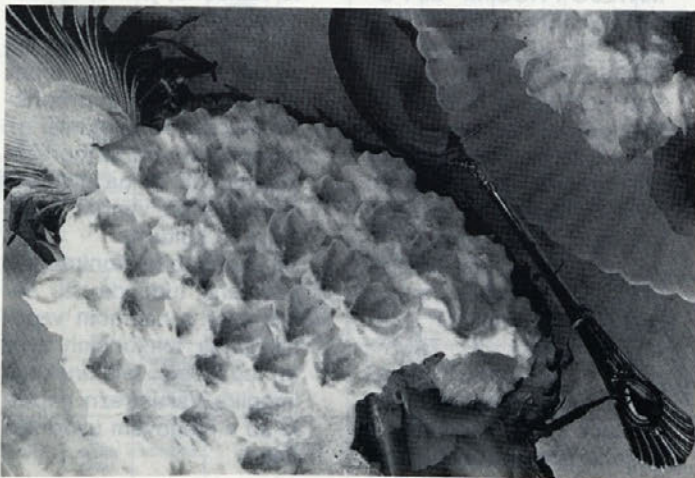
ka brez semenja, očiščena in narezana zelena paprika
500 g olupljenega krompirja, narezanega na 2,5 cm velike kocke
4-6 očiščenih feferonov (po okusu) sol in sveže zmlet poper

Pečico ogrejemo na 175°C/plin na stopnjo 2-3. Olje segrejemo v kozici za dušenje. Slanino opečemo, da rahlo porjavi in se izcedi mast. Dodamo čebulo in posodo pokrijemo. Nato zmanjšamo vročino in čebulo med mešanjem dušimo vsaj 20 minut, da se zelo zmehča in postekleni. Primešamo papriko v prahu in dušimo naprej 2 minuti.

Medtem pariram meso in ga zrežemo na 4 cm velike kocke. Česen drobno sese-

kljamo skupaj s kumino. Meso in česen damo v kozico in prilijemo toliko vode, da je meso pokrito. Druge začimbe zdaj niso potrebne. Posodo pokrijemo in jo porinemo v pečico za 1 1/2 do 2 uri, da se meso zmehča. Če se čebula prijemlje, dolijemo vode.

K mesu dodamo paradiznike, papriko, krompir in - če smo se odločili - feferone. Začinimo s soljo in po želji s črnim poprom. Posodo spet pokrijemo in kuhamo še 20-30 minut, da je krompir kuhan in meso zelo mehko. Enolončnico še enkrat začini; biti mora gosta in močna.



Sladica

Sadna solata

Pod kapo iz sladoleda in beljakove mase se lahko skrivajo južni sadeži, poljubno pomešani med seboj. Za ananas presenečenja potrebujemo polovico votlega ananasa

Za 4 obroke

2 majhna, razpolovljena in izdolbena ananasa; meso razrezano na grizljaje
2 manga ali papaji, olupljena, z odstranjeno kožico in narezana na rezine (na levi strani) karambola narezana na rezine
4-6 kumkvatov, narezanih na koščke, ali 2 kivija, olupljena in narezana na rezine
30-45 g sladkorja
2-3 žlice ruma
liter vanilijevega sladoleda
italijanska beljakova masa iz 6 beljakov, 300 g sladkorja, 175 ml vode in 1 žlice vanilijeve esence ali vanilijevega sladkorja

Brizgalna vrečka z velikim zvezdastim dulcem

Priloga sadne solate: Pripravljeno sadje v skledi pomešamo s sladkorjem in rumom.

Pokrito postavimo za 1-2 uri v hladilnik. Solato nadenemo v polovičke ananasov in postavimo na hladno.

Pripravimo italijansko beljakovo maso. Pečico segrejemo na 190°C/plin na stopnjo 3. Sadno mešanico v ananasu najprej pokrijemo s sladoledom, potem pa še premažemo z beljakovo maso, ki jo na robovih tako zgladimo, da ni nobenih lukenj.

Ostalo beljakovo maso zdavimo v brizgalno vrečko in na gosto naredimo rožice na spodnji beljakovi masi. Polovičke pečemo 8-12 minut, da porjavijo. Postrežemo takoj.

Madžarski golaž

Ta golaž sodi med jedi, ki so znane skoraj po vsem svetu. Ker je v enolončnici tudi krompir, niso potrebne nobene druge priloge.

Za 4 obroke

žlica olja
50 g na rezine narezane prekajene slanice
750 g sesekljane čebule
2 žlici paprike v prahu

750 g puste govedine za dušenje
2 stroka česna
1/4 žličke kumine
500 ml vode
2 olupljena in sesekljana paradizni-

ŽELIMO VAM DOBER TEK!

DOBER DAN! CINKARNO PROSIM!

Telefon in bonton

Med telefoniranjem je pogovorna vljudnost zelo pomembna, zato vam namenjam nekaj napotkov, ki vam bodo omogočili prijetnejše telefoniranje:

1. Na telefonski klic se javite takoj, najpozneje pa po 6 klicnih signalih. Pri zasebnem telefonu zadošča, če se oglašite „PROSIM?“ lahko pa se tudi predstavite.
2. Pri vzpostavitvi telefonske zveze s fizično osebo, se vedno predstavi kličoči. Klicani se oglašijo z besedo „PROSIM?“, kličoči pa se predstavi tako, da ga bo klicani prepoznal, na primer: „DOBER DAN, JOŽE TUKAJ, MATEJO PROSIM!“ ali „POZDRAVLJENI, PETER TUKAJ.“ ali „CINKARNA, KADROVSKA SLUŽBA, JOŽETA PROSIM“. in podobno.
3. Pri uporabi poslovnega telefona, še posebej telefonisti naročniških central, so se dolžni oglašati z imenom svojega podjetja ali ustanove, na primer: „CINKARNA PROSIM?“, nikakor pa ne s „PROSIM?“, „HALLO“, „ŽELITE?“ „KDO JE TAM?“, „DA“ in podobno. Kličoči mora takoj vedeti, ali je vzpostavil telefonsko zvezo z željeno pravno osebo oziroma podjetjem. Vsakršno preverjanje pravilnosti vzpostavljene zveze je v takšnem primeru nepotrebno, pa tudi drago, predvsem, če je zveza vzpostavljena v mednarodnem prometu.
4. Če kličete naročniško telefonsko centralo, v imeniku je označena z „N.C.“, lahko telefonistu, ki se je pravilno oglašil, takoj sporočite svojo željo, na primer, „PRODAJNI ODDELEK PROSIM!“
5. Med telefoniranjem govorite razločno, jasno, vendar ne preglasno. Glas telefonskih govornikov naj bo sproščen, živahen, topel, vendar odločen in prepričljiv. Klicani ali telefonist pri naročniški centrali mora takoj občutiti, da ga kličoči odločna oseba, vendar ljubezna in kulturna.
6. Za uspešno telefoniranje je potrebno tudi, da ste seznanjeni z načinom vzpostavljanja telefonskih zvez in uporabo telefonskega imenika. Vsi ustrezni napotki so v njegovem uvodnem delu.

PRIHAJA ČAS OBDAROVANJ

Nekateri dajejo le malo od svojega obilja, a dajejo zato, da bi poželi priznanje, in njihova skrita želja pokvari ves dar. Drugi pa imajo malo, a vse razdajo. Samo ti zares verujejo v življenje in v dobroto življenja in njihova zakladnica se nikoli ne izprazni.

Nekateri dajejo z veseljem in to veselje je njihovo plačilo. Drugi trpe, ker dajejo in to trpljenje je njihov krst. Tretji dajejo, a ne občutijo bolečine, niti ne iščejo veselja in ne spremlja jih občutek kreposti.

Delajo tako, kot mirta v dolini odaja svoj vonj v ozračje.

Kahlil Gibran



ČLOVEK

Če glave ne zgubiš, ko vsi okoli jo zgube
in pravijo, da to le tvoja krivda je,
in če zaupaš si, ko vate dvomijo ljudje,
a tega ti nikoli jim zameriš ne;

Če zlahka mirno čakaš, ne da kdaj obupal bi;
Če lažeš ne, čeprav vsi drugi to počno;
Če tebe vsi sovražijo; pa ne sovražiš ti
in če ponos te ne prevzema premočno.

Če znaš sanjariti, a sanjam vladati ne daš;
Če mislit znaš, pa misli tebi niso vse;
Če vedno zmago in poraz prenesti dobro znaš
ter do slepil obeh enako vedeš se,
in če preneseš, da besede tvoje prekroje,
da z njimi bi bedake zvbili v pasti;
če vidiš, da stvaritev tvojo krasno razdrobe,
pa jo izčrpan spet začneš graditi ti.

Če vse dosežke svoje zbereš na en kup lahko,
zastaviš ga in na nesrečo izgubiš,
potem pa znova vse začneš, kar sploh ti ni težko,
in nad izgubo čisto nič se ne jeziš;
Če svoje znaš prisiliti telo, da služi ti,
ko ne premore niti trohice moči,
in vztrajaš še takrat, ko v tebi prav ničesar ni,
le volja ti jeklena sije iz oči.

Če med drhaljo vsako čednosten ostati znaš
in si preprost, čeprav s kralji družiš se;
Če se raniti drugu ne sovražniku ne daš;
računajo vsi nate, a preveč nihče;
Če v nepozabni ti minuti zlahka doživiš
vseh šestdeset sekund - o - polnih radosti,
tvoja je zemlja in na njej prav vse, kar si želiš,
in pa še več - tedaj Človek postal boš ti!

Rusyard Kipling

ZAHVALA

Ob smrti dragega očeta Ivana PRESEČNIKA se iskreno zahvaljujem sodelavcem Vzdrževanja za darovano cvetje in denarno pomoč.

sin Franc

Naslovnico je oblikoval
Ramo Selimovič

V spomin

Nepričakovano in pre zgodaj nas je na vrhuncu svojih moči, star komaj 50 let, zapustil dolgoletni sodelavec Alojz BOMBAČ, ki je pomagal kreirati naš časopis. Pomagal nam je svetovati in opozarjati na novosti v oblikovalni in tiskarski tehniki. Čeprav se je v zadnjem obdobju zaposlil drugje, smo mu hvaležni za vse, kar je storil.

Ohranili ga bomo tudi kot preudarnega in modrega človeka, ki si je želel razumevanja med ljudmi in se spominjali lepih nazorov in življenjskih vrednot.

Uredništvo

Izdajatelj, naslov uredništva in tisk: Cinkarna Celje, Kidričeva 26, telefon: 063/33-112. Odgovorni urednik: Avgust Praznik, glavna urednica Mira Gorlenšek. Naklada: 3.000 izvodov. Glasilo je brezplačno, namenjeno članom kolektiva, upokojencem, študentom.

Na osnovi izjave Ministrstva za informiranje št. 23/55-92 z dne 1. 2. 1992, se časopis "CINKARNAR" šteje med proizvode informativnega značaja iz 13. točke tarifne številke 3, za katere se plačuje davek od prometa proizvodov po stopnji 5 %.

NOVOLETNA NAGRADNA KRIŽANKA



		AVAR	VNEŠNA POSTAJA ZA RADIL. SIGNALA	KEMARSKI ELEMENT V	PESNIK ŽUPANČIČ	NATKANJE		UPODOBITEV KRIŽANKA KRISTUSA	GLAVNO MESTO ARGOLIDE	IGRALEC BAN	ODŽAGAN KOS DEBELA	GORA V SVIČ
	OZVEZDJE NA NEBESNEM EKVATORJU	R					STROJ NA BAT					
	PEVKA AMBROŽ						NAS IZDELEK					
	ANGL. PESNIK T. STEARNS					T	RACIONALNIŠKI JEZIK	L	G		L	
DEL OBRAZA										REKREACIJSKI SPORT	NEKO. RUSKO SAHIST SV. PRIVAK	
	MESTO NA SEVERU MORAVSKE		VARNOŠTIN SVET		JAN IVO							
	PREDSTOJNICA SAMOSTANA		UPLINJENA VODA		OTOK BLIZU ZAGREBA							
	BECKET THOMAS											
	SRAMOTA OSMEŠENJE											
INDIJSKO Z. OBLAČLO	L											
SAHMATOV ALEKSEJ												
SAHIST												
BALETNI REŽISER												
TULE M. IME	K											
DAHERO M. IME												
MONHORSKO EDO												
DVA PEVKA												
GR. BOG PASTIRJEV												
BOLGARSKO PISATELJ PELIN												
PEVKA SPROVA												
REZANJE												
STVAR												
STARO-INDIJSKO SPIS												
DOBBA ODRASČANJA, MLADOST												
PREBIVALKA GRŠKEGA GLAVNEGA MESTA												
DEL PARNICE STROJA												
RAZPADANJE												
MOJZEŠEV BRAT												
ADAMČIČ EMIL												
ULICA BREITH												
DALMAT. Z. IME												
POSTAVA												
SIN AGAMEMNONA												
SOLSKA KAZEN												
FRANC SELJSKAR												
KALČU												
PROSOJNI PAPIR												
FRANCOZSKI VLADAR												
NEVŠKO FLOZOŠOF Immanuel PETER ERZEN												
LAJDE V VODI												
PEVKA PINTERČ												

Rešitev nagradne križanke št. 3

Vodoravno: KONGO, FRAZA, ORANKA, LOKAL, VELETRGOVINA, VILIČARIST, KS, EC, SAVA, ETIK, SIT, KLAS, ASI, ICA, PORA, AE, AON, VA, GA, IBER, STANKO LORGER, SAN ANTONIO, ARIANA, KRASTAČA, KATRAN.

Nagrajenci nagradne križanke številka 3: Ivanka Čavš iz računovodstva prejme 1. nagrado v vrednosti 4.000 tolarjev, Vinko Knez, upokojenec iz Levca prejme 2. nagrado v vrednosti 3.000 tolarjev in 3. nagrado v vrednosti 2.000 tolarjev prejme Mladen Stubičar iz Zavarovalnega oddelka. Č e s t i t a m o!

Nagradno križanko iz te številke pošljite v uredništvo do konca februarja 1993. Pripominjamo, da izločamo kuverte z enakimi naslovi!

Piše: Franci Horvat

Za pomoč se zahvaljujem: NOVEMU TEDNIKU, OPTIKI GLEŠIČ, OPTIKI SMOLE, ZAVAROVALNICI TRIGLAV, OP-

TIKI ROŽIČ, BINETU JAVERNIKU, CINKARNI CELJE in vsem, ki so mi kakorkoli pomagali, da sem lahko odpotoval.

1. nadaljevanje

Sončni zahod na Matterhornu

Dan kot že toliko podobnih dnevo, pa vendar drugačen. Ponedeljek 10. avgusta je naš dan, ko naj bi odšli proti Matterhornu, pred tem pa v Dolomite.

Matterhorn spada v moj ožji izbor gora, ki so mi zelo blizu: CERO TORE, ALPAMAYO, ARTESONRAJU, AMADABLAM in MATTERHORN. Prav slednji je na zelo slabem glasu, kjer kosi smrt z veliko koso. Že „prvoprisotniki“ so imeli pri sestopu leta 1865 hudo nesrečo.

Osvajanje severne stene pa spada v posebno poglavje „ZADNJI TRIJE PROBLEMI ALP“. Kljub temu, da je bila prvič osvojena leta 1931, (brata Schmidt), je pobrala ogromen davek. Objektivne nevarnosti so v steni velike, od padajočega kamenja do ledu in hitrih vremenskih sprememb. Zopet je tu stara zasedba, Božo in Blaž Razlag ter moja malenkost.

Prednost te naveze je, da se dokaj dobro poznamo, slabost pa, da smo trije. Pri vsej stvari pa gre še za obljubo, ki sem jo dal pred dvema letoma, ko smo bili na Breithornu.

Nekaj čez sedmo je Božo tu, še slovo od domačih in že diramo proti Gradcu. Dokupiti moramo še nekaj alpinistične opreme v NORTHLANDU. Ko je oprema že izbrana, srečamo še Zlato iz našega odseka s prijateljem. Naša pot nas nato pelje v Celovec, Beljak, Špital vse do Siliana, ki je na avstrijsko-italijanski meji. V Cortino d'Ampezzo prispemo popoldan čez prelaz Misurino. Cortina je smučarsko in alpinistično središče Dolomitov. Mesto je grajeno v stilu, tako da ga je veselo pogledati. Čudovita cerkev pa je biser mesta. Tudi spomenik italijanskega mojstra dolomitske vertikale ANGELA DIBONA ima pri cerkvi svoje mesto. Ogled mesta in nakup malenkosti nas zamudi do večera. Ker si je Božo že prej ogledal, kje bomo prenočevali na Misurini, smo se za peljali na to sedlo. Zame je našel napušč, ki mi je nudil zavetje pred dežjem.

Božo in Blaž pa sta prenočila v avtomobilu. Kljub velikosti in udobnosti avtomobila pa mislim, da sem bil na boljšem. Oster in čist gorski zrak te spravi v deveto deželo. Še noč-

ni naliv mi ni prišel do živega. Zasmilili so se mi ljubitelji zdravega spanja na prostem. Škoda, da moj napušč ni bil večji.

Že okoli šeste se odpeljemo proti koči Auronzo. Še sanja se nam ne, kako se bo ta dan oziroma plezanje zavleklo. V VELIKI CINI imamo namen preplezati DIBONOV RAZ. Tine Mihelič opisuje elegantnost in izpostavljenost raza. Le dolžina me je malce plašila. Smer je dolga 500 metrov, kar ni malo za navezo, v kateri so trije. Po zajtrku na parkirišču se le napotimo proti smeri. Božo kar nekako nejeverno gleda v te vitke stebre. Od daleč težko najdeš prehode, ko pa si v steni, je stvar povsem drugačna.

Pred vstopom v smer me izdajo še živci ali pa je to le preveliko spoštovanje. Po hitrem postopku sem moral na osamljeno mesto, da ohranim čast spodnjih hlač. Končno se le navežem in vstopim. Že iz vodnika mi je znano, da bo prvih 120 metrov najtežjih. Zato plezam počasi in preudarno. Prvi raztežaj je kratek, teče po poti na poličko. Nato se stena postavi še bolj pokonci, mestoma pelje smer povsem po razu. Razrežaj sledi raztežaju, skala je solidna, tu in tam pa se najde še kakšen klin. Vsa stojišča so opremljena. Ker smo trije, vsa stvar poteka dokaj počasi. Vso smer plezam kot prvi, drugi je Blaž in na koncu Božo. Nekatera stojišča so kar pretesna za dva, kaj šele za tri. Za spremembo sem si tokrat obesil za pas še vrečko z magnezijem, ki pa je nisem uporabljal.

Ure so minevale kot le kaj, smeri pa ni bilo konec. Zadnji sprehodi na greben so bili posebno doživetje. Desno se je bahala severna stena, popolnoma navpična, pod mano pa

melišče, slabih 500 metrov nižje. Izpostavljenost je izredna. Nekako proti večeru, ko MALA CINA res postane „MALA“, priplezam na tako željen predvrh. Bližnji vrhovi izmenično pokukajo iz megle, i se že nekaj časa podi sem ter tja. Tudi vrh VE-

LIKE CINE je še kar daleč.

Najprej iščem prehod na grušč pod sabo in končno najdem klin za vrvni spust. Odpeljemo se v gruščnati kotel, nato pa hitro na vrh. Dan ugaša, mi pa na vrhu, s katerega je kar težko sestopiti.



Matterhorn

Stisk rok in iskrica v očeh ter toplota v srcu. Lepa smer, čeprav je trajala malce dlje, kot smo predvidevali. Napravim nekaj posnetkov pri Križu in pri „Mariji“, bili sta dve, pa se na moje prošnje nista odzvali. Zato menim, da nimajo nič skupnega z Marijo iz Medjugorja. Skupno je morda le to, da k obema hitijo ljudje K eni s takšnimi nagibi, k drugi pa z drugačnimi. Prvi metri sestopa so nezahtevni, tako smo kar hitro izgubljali višino. Pri krožni polici pa se je bilo že potrebno spuščati po vrvi. Priprava na spuščanje je kar zamudna, še posebno če se ti vrvi zapletejo. Zaradi občasne megle je kar težko določiti pravo smer sestopa. Nekajkrat se za kratek čas ustavimo, da najdemo pravi prehod. Luna se občasno odkrije, nato pa zopet zakrije kot sramežljiva dama. Spustov je precej, pa še vsi niso pravi. Eden izmed takšnih se je skoraj končal v zraku, da bi obvisel kot kakšna salama na podstrehi. Vračanje po vrvi bi bila dokaj kočljiva zadeva, še tako moram dobrih dvajset metrov nazaj do Boža. Že ko mislimo, da smo rešeni, izgubimo sled. Spuščanje po grapi ni obrodilo sadov, tudi prečenje levo in desno ne. Po nekaj urnem iskanju prehoda se dogovorimo, da preostanek noči predremljemo na udobni polici. Z Blažem se namestiva v bližnji koritasti polici, Božo pa je pod nama. Ko se telo ohladi, se prične šklepetanje z zobmi. Če pa ti uspe za kratek čas zadremati, ti pa zaspi še kakšna

okončina.

Končno rojstvo dneva, obrisi stolpov in grebenov postajajo jasnejši.

Grapa, ki je pod nami, se izkaže za neprehodno. Še enkrat bo potrebno prečiti na desno in poiskati močice. Možiči peljejo k grapi, po kateri se ponoči nismo upali spuščati. Nekaj časa gre prav lepo, ko pa pridemo do klinov za spust, je s plezanjem konec. Potrebno je še nekaj spustov in že smo v grapi, po kateri se spustimo do poti, ki pelje do parkirišča pri koči Auronzo. Nekateri planinci nas začudeno gledajo, od kod prihajamo ob tako zgodnji uri. Pospravimo opremo in se odpeljemo v toplejše kraje. Nekje med Misurino in Cortino se ustavimo, napolnimo pajčevinaste želodce ter se zleknemo na toplo sonce. Zadremljem za nekaj časa, vendar me hladen veter prežene v „spalko“. Potopim se v lahek spanec, v katerem se prebudi moj notranji svet. Iz mraka prihajajo znane in malce manj znane podobe ljudi, morda že malce pozabljene. Mučim se z njihovimi imeni in z obrazi. Ne vem, kako bi jih razvrstil. Njihove podobe so mlade in oči so še polne pričakovanja. Sam pa se počutim nekako izsušenega, utrujenega.

„Kaj si napravil s sabo ali kaj so drugi napravili iz tebe“, se sprašujem.

Nekaj se zgane pri mojih nogah in me predrami. Posloviti se je potrebno od sanj, tudi Božo in Blaž sta že budna.

(prihodnjič dalje)